

Проект закону про внесення змін і доповнень до Кримінального процесуального кодексу

Повний переклад українською мовою

Автор і заявник

Адвокат Маріан Георгієв Іванов

Софійська адвокатська колегія

Авторська пропозиція щодо вдосконалення законодавства, подана відповідно до статті 45 Конституції Республіки Болгарія та частин 1 і 2 статті 18 Закону про нормативні акти. Це не законопроект, формально внесений суб'єктом, який має право законодавчої ініціативи. Пропозиція не є ані прийнятим законом, ані чинним правом.

Застереження щодо перекладу

Цей переклад надається для ознайомлення і не є засвідченим. Болгарський оригінал має переважну силу. Перекладений PDF не містить електронного підпису оригіналу.

Супровідний лист, запропоновані положення, пояснювальну записку та джерела перекладено повністю. Позначення статей зберігають оригінальні кириличні літерні суфікси. Позначки сторінок оригіналу стосуються болгарського PDF; переклад має власну нумерацію. Терміни описують болгарські установи та процедури без їх пристосування до права іншої держави.

Болгарський оригінал: ZID_NPK_25.09.2026.pdf

SHA-256 оригінального файлу: 71DC53A84EC1ABE13E7347A6A6C521792E411E652F998191E85042195093625F

СТОРІНКА 01 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

МІНІСТРОВІ ЮСТИЦІЇ

РАДІ МІНІСТРІВ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ

НАРОДНИМ ЗБОРАМ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ

через Голову Народних зборів

з проханням направити до Комісії з правових питань

ПРОПОЗИЦІЯ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

відповідно до статті 45 Конституції та частин 1 і 2 статті 18 Закону про нормативні акти

Автор і заявник: Маріан Георгієв Іванов, адвокат

Софійська адвокатська колегія, індивідуальний адвокатський реєстраційний номер 1800713910

Контактна електронна адреса: ivanov.bg.sf@gmail.com

Адреса для листування: бул. Александър С. Пушкин, 84А, район Бояна, Софія 1616.

Відповідно до статті 45 Конституції Республіки Болгарія та частин 1 і 2 статті 18 Закону про нормативні акти від власного імені подаю цей проєкт Закону про внесення змін і доповнень до Кримінального процесуального кодексу разом із пояснювальною запискою як пропозицію щодо вдосконалення законодавства. Він є частиною пакета пропозицій щодо змін і доповнень до Кримінального кодексу, Кримінального процесуального кодексу та Закону про судову владу.

Прошу Міністра юстиції організувати експертну оцінку та, у разі підтримки пропозиції, вжити необхідних заходів для підготовки проєкту закону на розгляд Ради міністрів.

Прошу Раду міністрів оцінити пропозицію з огляду на її повноваження за статтею 87(1) Конституції та, у разі позитивної оцінки, доручити необхідну підготовчу роботу для здійснення законодавчої ініціативи.

Прошу Голову Народних зборів направити пропозицію до Комісії з правових питань та надати її депутатам Народних зборів для ознайомлення, обговорення в установленому порядку й розгляду можливості здійснення законодавчої ініціативи.

Прошу повідомити мені вхідний реєстраційний номер, направлення до компетентного органу та результат розгляду через Систему захищеного електронного вручення (ССЕВ), додатково повідомивши на зазначену вище електронну адресу.

СТОРІНКА 02 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

Проект

**ЗАКОН ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ**

(Оприлюднений у «Държавен вестник», № 86 за 2005 р.; змінений і доповнений, № 46 і 109 за 2007 р., № 69 і 109 за 2008 р., № 12, 27, 32 і 33 за 2009 р., № 15, 32 і 101 за 2010 р., № 13, 33, 60, 61 і 93 за 2011 р., № 19, 20, 25 і 60 за 2012 р., № 17, 52, 70 і 71 за 2013 р., № 21 за 2014 р., № 14, 24, 41, 42, 60, 74 і 79 за 2015 р., № 32, 39, 62, 81 і 95 за 2016 р., № 13, 63 і 101 за 2017 р., № 7, 44, 87 і 96 за 2018 р., № 7, 16 і 83 за 2019 р., № 98, 103 і 110 за 2020 р., № 9, 16, 20, 41, 80 і 85 за 2021 р., № 32 і 62 за 2022 р., № 48, 69, 84 і 86 за 2023 р., № 18, 36 і 39 за 2024 р., № 61, 65 і 97 за 2025 р., № 16, 32, 51 і 59 за 2026 р.)

§ 1. Додається стаття 15а:

«Захист до формального притягнення особи як обвинуваченого

Стаття 15а. (1) Особа, щодо якої орган досудового провадження або інший державний орган має конкретні дані, що викликають підозру в причетності до злочину, має право бути поінформованою про характер підозри, зберігати мовчання, отримати конфіденційну консультацію й допомогу адвоката та усний переклад мовою, яку розуміє, до постановлення їй запитань щодо цієї причетності. Ці права забезпечуються також тоді, коли дані виникають під час допиту або одержання відомостей, зокрема до відкриття досудового провадження.

(2) У випадках за частиною (1) допит або одержання відомостей припиняються до роз'яснення прав та надання можливості ними скористатися. До участі адвоката, його призначення та відмови від його допомоги відповідно застосовуються статті 91-99 та Закон про правову допомогу. Відмова письмово фіксується після роз'яснення її наслідків; вона може бути відкликана в будь-який час і не допускається, якщо захист обов'язковий. Після виникнення підозри особа не допитується як свідок щодо власної причетності; за наявності умов статті 219 вона формально притягається як обвинувачений.

(3) Роз'яснення прав, рішення особи та наданий час консультації фіксуються в письмовому протоколі, копія якого надається особі. Якщо здійснюється допит або одержання відомостей, застосовується також стаття 240. Консультація з адвокатом є конфіденційною та не прослуховується й не записується. Документи та повідомлення, пов'язані з правовою допомогою, користуються передбаченим законом захистом адвокатської таємниці.

(4) Здійснення прав за цією статтею не може обґрунтовувати несприятливий для особи висновок. Забезпечення цих прав не замінює формального притягнення особи як обвинуваченого та не є самостійною підставою процесуального примусу.

(5) Ця стаття не перешкоджає законному здійсненню невідкладних заходів збереження доказів, які не передбачають допиту особи або одержання від неї відомостей.

(6) У разі відмови або незабезпечення прав за цією статтею особа чи її адвокат може звернутися до районного суду за місцем, де права мали бути забезпечені. Орган надає витребувані матеріали та позицію протягом двадцяти чотирьох годин після одержання вимоги суду. Суддя одноособово вирішує звернення протягом трьох днів після його подання, за потреби заслухавши особу та орган, визначає законність відмови чи бездіяльності та, якщо порушення триває, зобов'язує припинити його й забезпечити права. Ненадання матеріалів не

СТОРІНКА 03 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

перешкоджає вирішенню. Ухвала остаточна та підлягає негайному виконанню. Цей порядок не замінює передбаченого законом контролю за самим затриманням.

(7) Якщо виконано умови обов'язкового захисту за статтею 94 або особа не має коштів для оплати адвоката, бажає його мати й цього вимагають інтереси правосуддя, орган за частиною (1) негайно вирішує питання надання правової допомоги та призначає адвоката, визначеного відповідною адвокатською радою. Відповідно застосовуються стаття 25(4)-(6) та стаття 26 Закону про правову допомогу, а в невідкладних випадках - порядок визначення чергового адвоката. Правова допомога оплачується з бюджету Національного бюро правової допомоги. Особа, якій таку допомогу надано через відсутність коштів, не зобов'язується відшкодовувати витрати. Відмова та бездіяльність оскаржуються за порядком частини (6)».

§ 2. Стаття 31 змінюється та доповнюється так:

1. Частина (4) викладається в такій редакції:

«(4) Суд негайно вирішує самовідвід мотивованою ухвалою. Якщо відвід заявляє сторона, відповідна особа може негайно заявити самовідвід».

2. Додаються частини (5)-(9):

«(5) Якщо особа не заявила самовідводу, допустимість та обґрунтованість клопотання вирішує інший суддя того самого суду при розгляді справи в першій інстанції, а в усіх інших випадках - інший склад із трьох суддів того самого суду. Суддя чи склад суду визначається за правилами випадкового розподілу справ. Особи, яких стосується клопотання, не беруть участі в його вирішенні. Матеріали надаються негайно. Якщо визначити суддю або склад суду неможливо, застосовується пункт 4 статті 43.

(6) Рішення за частиною (5) ухвалюється в закритому засіданні протягом трьох днів після одержання матеріалів, після надання сторонам та особі, відвід якої заявлено, можливості висловити свої позиції. Суд перевіряє конкретно зазначені обставини та матеріали на їх підтвердження. Посилання лише на незалежність суду або відсутність особистого інтересу недостатнє, якщо наведено й інші обставини, що викликають об'єктивно виправданий сумнів у неупередженості. Ухвала не підлягає окремому оскарженню або прокурорському протесту; її законність перевіряється при перегляді остаточного судового акта.

(7) До вирішення клопотання здійснюються лише заходи, які неможливо відкласти з огляду на збереження доказів або захист прав учасників. Мотиви невідкладності зазначаються в протоколі. Не допускається ухвалення вироку, рішення по суті обвинувачення, ухвали про затвердження угоди про визнання винуватості або акта про закриття кримінального провадження.

(8) Повторне клопотання про відвід тієї самої особи за тими самими фактами, щодо яких уже ухвалено рішення за частиною (5), може бути залишене без розгляду складом суду, що розглядає справу, якщо воно не містить нових належних обставин або матеріалів. Ухвала зазначає попереднє рішення та перевіряє наявність нових обставин чи матеріалів. Подання повідомлення проти судді або судового засідателя саме по собі не є підставою його відводу.

СТОРІНКА 04 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(9) Відомі члену складу суду обставини, що мають значення для оцінки за статтею 29, розкриваються сторонам і вносяться до протоколу. Клопотання про відвід, викладені позиції та рішення долучаються до матеріалів справи».

§ 3. У статті 43 додається пункт 4:

«4. суд не може визначити суддю або склад суду для вирішення за статтею 31(5); у цьому випадку Верховний касаційний суд визначає інший суд того самого рівня для вирішення лише клопотання про відвід».

§ 4. У статті 47 додаються частини (5)-(8):

«(5) У досудовому провадженні рішення за частиною (4) ухвалюється протягом трьох днів після одержання клопотання. Воно містить окрему відповідь щодо конкретних обставин, які викликають сумнів у неупередженості. Копія негайно надсилається особі, яка заявила відвід, та відповідному прокурору.

(6) Відмова задовольнити відвід може бути оскаржена особою, яка його заявила, до відповідного суду першої інстанції протягом семи днів після одержання копії. Неухвалення рішення у строк за частиною (5) може оскаржуватися до того самого суду, доки воно триває. Суд постановляє остаточну ухвалу протягом трьох днів після надання заявнику відводу та відповідному прокурору можливості висловити позиції. Якщо відвід задоволено, інший прокурор визначається за встановленим законом порядком; суд не визначає конкретного прокурора.

(7) Подання клопотання або скарги не зупиняє розслідування. На звернення заінтересованої особи суд може постановити, що до його рішення здійснюються лише заходи, які неможливо відкласти, якщо подано конкретні дані про підстави відводу та ризик шкоди, яку важко усунути. Повторне клопотання за тими самими фактами, вже розглянуте судом, залишається без розгляду, якщо не містить нових належних даних. Подання повідомлення проти прокурора саме по собі не є підставою відводу.

(8) Частини (5)-(7) не змінюють спеціального порядку за статтею 411e або порядку відводу Європейського прокурора та Європейських делегованих прокурорів за Регламентом (ЄС) 2017/1939».

§ 5. Стаття 63 змінюється та доповнюється так:

1. Частина (2) викладається в такій редакції:

«(2) Ризик за частиною (1) встановлюється на підставі конкретних та актуальних обставин. Тяжкість обвинувачення, передбачене покарання, попередня судимість або розгляд справи за відсутності обвинуваченого самі по собі недостатні для встановлення цього ризику. Обов'язок обґрунтувати необхідність тримання під вартою покладається на прокурора».

2. Додається частина (13):

«(13) При застосуванні заходу та кожному його залишенні в силі суд окремо мотивує обґрунтовану підозру, кожний установлений ризик за частиною (1) та недостатність застосованих менш обмежувальних заходів, зокрема домашнього арешту з електронним контролем. При продовженні тримання під вартою суд перевіряє його загальну тривалість, вжиті заходи, причини затримки, стан здоров'я особи та доступність необхідного лікування. Посилання лише на попередній судовий акт недостатнє».

СТОРІНКА 05 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 6. У статті 65:

1. До частини (2) додаються такі друге та третє речення: «Клопотання може також подаватися безпосередньо до відповідного суду першої інстанції, який негайно витребує матеріали справи. Прокурор надсилає їх не пізніше наступного дня».

2. Частина (6) скасовується.

§ 7. Додається стаття 65а:

«Періодичний судовий контроль

Стаття 65а. (1) У досудовому провадженні необхідність тримання під вартою переглядається відповідним судом першої інстанції не пізніше тридцяти днів після останнього вирішення судом питання заходу по суті.

(2) Прокурор подає матеріали справи та мотивоване клопотання не пізніше ніж за п'ять днів до закінчення строку, якщо до того не змінив або не скасував заходу. Клопотання містить виклад вжитих заходів, конкретні причини незавершення розслідування та обставини, що виправдовують продовження тримання під вартою. Копія негайно надається обвинуваченому та захиснику.

(3) При постановленні останнього рішення суд першої інстанції визначає дату наступного перегляду. Якщо тим часом постановлено інший судовий акт щодо заходу по суті, суд першої інстанції з власної ініціативи визначає нову дату. Апеляційний суд негайно надсилає копію свого акта суду першої інстанції. Неодержання клопотання за частиною (2) не звільняє суд від обов'язку перегляду; матеріали справи витребуються негайно.

(4) Перегляд здійснюється у відкритому засіданні за участю прокурора, обвинуваченого та захисника за порядком статті 65(3)-(5) та (7)-(10). Суд залишає захід у силі, змінює або скасовує його. Якщо даних для встановлення підстав продовження недостатньо, суд скасовує захід або замінює його менш обмежувальним. Ненадання матеріалів справи не може виправдовувати відкладення перегляду.

(5) Якщо в той самий період розглядається клопотання за статтею 65, перегляди здійснюються разом без продовження строків за статтею 65. Подане клопотання або прокурорський протест не продовжує строків за статтею 63(4).

(6) Частини (1)-(5) відповідно застосовуються до домашнього арешту та тримання під вартою через невнесення встановленої грошової застави».

§ 8. У статті 97(1) після слів «у статусі обвинуваченого» додаються слова «та у випадках за статтею 15а».

§ 9. У статті 105 додаються частини (3)-(5):

«(3) Висловлювання та інші засоби доказування, отримані шляхом катування, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження, незаконного насильства чи погроз, а також засоби доказування, отримані безпосередньо внаслідок такої поведінки, є недопустимими. Ця заборона не перешкоджає їх використанню для встановлення відповідальності за саму незаконну поведінку.

(4) Висловлювання, отримані з порушенням права зберігати мовчання або права на доступ до адвоката у випадках за статтею 15а, статтею 55 або статтею 94, не можуть використовуватися

СТОРІНКА 06 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

проти особи. Ця заборона не може обходитися шляхом оголошення документа або допиту особи, яка отримала висловлювання.

(5) Подальше підтвердження висловлювання не усуває порушення. Нові пояснення, надані незалежно після фактичного забезпечення прав захисту, оцінюються окремо після перевірки їх добровільності та припинення наслідків попереднього порушення. Заборона за частиною (3) застосовується незалежно від підтвердження».

§ 10. У статті 107 додаються частини (6)-(8):

«(6) Прокурор та органи розслідування перевіряють версії подій, обґрунтовані даними справи, зокрема ті, що виключають або зменшують відповідальність. Матеріали, отримані під час попередніх перевірок і розслідування, які можуть мати значення для обставин за статтею 102 або надійності джерела доказів, описуються та зберігаються незалежно від наміру обвинувачення на них посилається. Належні матеріали, зібрані до відкриття досудового провадження, долучаються до справи.

(7) Опис за частиною (6) містить унікальний номер, походження, дату одержання, короткий опис, місце зберігання та інформацію про наданий або обмежений доступ. Опис оновлюється при одержанні нового матеріалу. Зберігання й доступ забезпечуються з дотриманням законних правил захисту інформації та використання спеціальних засобів спостереження.

(8) При відмові дозволити збирання або дослідження доказів суд зазначає обставину, яку клопотання має встановити, та конкретні мотиви відмови. Відмова не може ґрунтуватися лише на попередній оцінці достовірності ще не зібраних доказів. Посилання лише на процесуальну економію або попереднє рішення недостатнє, якщо наведено нові належні доводи чи обставини. Клопотання, заперечення проти нього та ухвала вносяться до протоколу».

§ 11. Додається стаття 107а:

«Вирішення питання допустимості

Стаття 107а. (1) Якщо висунуто конкретне заперечення щодо допустимості, суд, заслухавши сторони та зібравши необхідні докази, постановляє мотивовану ухвалу до використання оспорюваного засобу доказування при вирішенні справи. Суд вирішує питання з власної ініціативи, якщо виявляє підстави за статтею 105.

(2) Ухвала зазначає встановлене порушення, зачеплене право та наслідки для допустимості. Сумніви щодо достовірності допустимих засобів доказування оцінюються в межах загальної оцінки доказів і не замінюють перевірки за статтею 105.

(3) Ухвала не підлягає окремому оскарженню або прокурорському протесту; її правильність перевіряється при оскарженні остаточного судового акта. За нових обставин суд може змінити її, заслухавши сторони. Виключені матеріали залишаються у справі для цілей контролю із прямим зазначенням підстав виключення та цілей, для яких їх використання недопустиме».

СТОРІНКА 07 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 12. Додається стаття 110а:

«Простежуваність і цілісність

Стаття 110а. (1) Для кожного предмета, зразка, носія або сукупності комп'ютерних інформаційних даних, вилучених, добровільно переданих або отриманих під час процесуальної дії, ведеться журнал, який містить ідентифікатор, дату, час, особу, яка передала, та особу, яка одержала, мету передання, стан упаковки та здійснену дію. Журнал долучається до справи.

(2) Фіксуються відкриття, відбір зразків, дослідження, копіювання, зміна, знищення або повернення. Цифрове копіювання документується із зазначенням використаних засобів, обсягу копії та перевірки тотожності за допомогою контрольних сум або іншого науково обґрунтованого методу. Оригінал зберігається відповідно до закону; необхідні зміни описуються.

(3) Перед дослідженням, яке вичерпує або незворотно змінює об'єкт, орган повідомляє обвинуваченого та захисника, якщо вони відомі, та надає можливість поставити питання й вимагати збереження контрольного зразка, де це можливо. За безпосереднього ризику втрати доказу дія здійснюється негайно з документуванням мотивів і подальшим повідомленням осіб.

(4) Пропуск у журналі перевіряється з урахуванням решти доказів. Якщо справжність або цілісність неможливо надійно встановити, відповідні дані не можуть обґрунтовувати обвинувачення. Допустимість засобів доказування оцінюється за статтями 105 та 107а, а їхнє доказове значення - у межах загальної оцінки доказів».

§ 13. Стаття 111 змінюється та доповнюється так:

1. У частині (2) слова «уповноваженим особам, у яких їх вилучено» замінюються словами «уповноваженим особам відповідно до порядку за цією статтею».

2. Частина (3) викладається в такій редакції:

«(3) Прокурор вирішує клопотання про повернення мотивованою постановою протягом трьох днів. Копія негайно надсилається особі, яка просить повернення, особі, в якій предмет вилучено, та іншим відомим особам, які надали конкретні дані про своє право на нього. Ці особи можуть оскаржити постанову до відповідного суду першої інстанції протягом семи днів після одержання копії. Неухвалення рішення в триденний строк може оскаржуватися безпосередньо до того самого суду, доки воно триває. Суд витребує належні матеріали та надає прокурору й особам, що заявляють конкуруючі вимоги, можливість висловити позиції. Суддя одноособово постановляє остаточну ухвалу в закритому засіданні протягом семи днів після одержання скарги. За потреби суддя заслуховує відповідних осіб. Задовольняючи скаргу, суд постановляє повернути предмет або продовжити його зберігання за наявності підстав за частинами (1) та (2) або статтею 113».

3. Додаються частини (6)-(10):

«(6) Права за частиною (3) здійснюються незалежно від наявності в особи іншого процесуального статусу у справі. Протягом трьох днів після звернення особам надається доступ до матеріалів, необхідних для захисту їхніх прав на предмет, із відповідним застосуванням статті 227а(3)-(7) та (9). До обчислення строку оскарження, коли запитано доступ, відповідно застосовується стаття 213(11).

СТОРІНКА 08 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(7) Постанова про повернення предмета не виконується до закінчення строку оскарження для осіб за частиною (3), а якщо подано скаргу - до рішення суду. Якщо затримка створює ризик значної шкоди, суд на клопотання заінтересованої особи може дозволити негайне виконання, надавши іншим відомим особам можливість висловити позиції. Спір про право, підтверджений конкретними даними, виключає передання предмета одній зі сторін спору; застосовується стаття 113. Передання або повернення предмета не вирішує спір про власність чи інше речове право із силою остаточно вирішеної справи.

(8) Кожне рішення про повернення оцінює актуальну доказову необхідність, загальну тривалість утримання, наслідки для уповноважених осіб та можливість досягти мети через копію, зразок або інший менш обтяжливий засіб. Прокурор здійснює такий перегляд із власної ініціативи щонайменше раз на три місяці та, якщо підстав більше немає, постановляє повернення з дотриманням статті 113. Посилання лише на незавершеність кримінального провадження недостатнє.

(9) У судовому провадженні клопотання про повернення подається безпосередньо до суду, в якому перебуває справа, зокрема третьою особою. Суд вирішує його протягом семи днів, надавши прокурору, сторонам, чії права зачіпаються, та особам за частиною (3) можливість висловити позиції. Ухвала підлягає оскарженню та прокурорському протесту за порядком Глави двадцять другої. Частини (6)-(8) застосовуються відповідно.

(10) Частини (3) та (6)-(9) не замінюють спеціального порядку заходів за статтями 72-73а або правил частин (4) і (5). Утримання предмета як речового доказу не може замінювати необхідного забезпечувального заходу, якщо доказова необхідність відпала й єдиною метою є забезпечення майбутньої конфіскації або позову».

§ 14. У статті 152 додаються частини (4)-(6):

«(4) Висновок експерта зазначає застосований метод, його наукову основу, умови й обмеження застосування, використаний порівняльний матеріал, установлену невизначеність або ймовірність помилки, якщо їх можливо визначити, та підстави кожного істотного висновку.

(5) До висновку додаються протоколи дослідження та наявні первинні дані, необхідні для його перевірки. Якщо їхній обсяг або захист інформації перешкоджають долученню, зазначаються місце зберігання та порядок доступу. До доступу в досудовому провадженні застосовується стаття 227а; у судовому провадженні вирішує суд.

(6) Експерт розкриває обставини, які можуть впливати на його неупередженість. Відсутність наукової основи для категоричної відповіді прямо зазначається; її не можна замінювати припущенням, представленим як установлений факт».

§ 15. У статті 153 наявний текст стає частиною (1) та додається частина (2):

«(2) Відмова призначити додаткову або повторну експертизу містить окрему відповідь щодо зазначених істотних прогалин, суперечностей та методологічних заперечень».

§ 16. У статті 196 додається частина (3):

«(3) Заходи за пунктами 4 і 5 частини (1) здійснюються мотивованою постановою, яка визначає конкретні фактичні й правові підстави, уже вжиті заходи та організаційні заходи, необхідні для продовження розслідування. Постанова

СТОРІНКА 09 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

долучається до справи та повідомляється відповідному органу розслідування. Новий орган розслідування визначається за встановленим законом порядком. Добросовісне заперечення щодо незаконності, повідомлення про порушення або незгода з вказівкою самі по собі не є підставою відсторонення чи перебрання розслідування».

§ 17. Стаття 197 викладається в такій редакції:

«Стаття 197. (1) Письмові вказівки прокурора органу розслідування є обов'язковими.

(2) Орган розслідування може подати мотивоване письмове заперечення щодо суперечності вказівки закону прокурору з прокуратури вищого рівня. Заперечення та рішення долучаються до справи. Прокурор, який не надавав оспорюваної вказівки, вирішує заперечення протягом трьох днів. Заперечення не зупиняє виконання, якщо компетентний прокурор не постановить інакше. Вказівка вчинити дію, що становить злочин, не виконується та негайно повідомляється компетентному органу.

(3) Частина (2) не запроваджує національного ієрархічного контролю за Європейським прокурором та Європейськими делегованими прокурорами. У справах за Главою тридцять першою «а» заперечення проти вказівки прокурора, який розслідує, розглядає прокурор, який здійснює нагляд за статтею 411г. Якщо вказівку надав прокурор, який здійснює нагляд, він розглядає мотивоване клопотання про її перегляд протягом трьох днів. Це не обмежує відводу за статтею 411е або передбаченого законом судового контролю».

§ 18. У статті 198 додаються частини (3)-(5):

«(3) Надання матеріалів обвинуваченому та захиснику для здійснення права на захист за цим Кодексом не є розголошенням за частиною (1) і не ставиться в залежність від окремого дозволу за цією частиною.

(4) Дозвіл за частиною (1) є письмовим і мотивованим. Він визначає законну мету, конкретну необхідність розголошення, обсяг даних та заходи захисту приватності, презумпції невинуватості, свідків та інших зачеплених осіб. Розголошення даних, непотрібних для зазначеної мети, або представлення особи винною до набрання обвинувальним вироком законної сили не допускається. Це не перешкоджає необхідній об'єктивній інформації про перебіг провадження, розшук осіб або запобігання безпосередній небезпеці з дотриманням обмежень за частиною (1).

(5) Якщо орган досудового провадження або від його імені розголосив інформацію з порушенням частини (4), зачеплена особа може звернутися до відповідного суду першої інстанції для встановлення та припинення триваючого порушення. Суд вирішує звернення протягом семи днів остаточною ухвалою після надання особі й органу можливості висловити позиції. Якщо звернення задоволено, суд може зобов'язати видалити незаконно розголошену інформацію з офіційних каналів органу або опублікувати уточнення процесуального статусу особи в той самий спосіб. Рішення не визначає винуватості та не обмежує права на відшкодування чи свободи медіа повідомляти про провадження відповідно до закону».

СТОРІНКА 10 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 19. У статті 199 додаються частини (3)-(5):

«(3) Постанови про відмову відкрити досудове провадження, закриття або зупинення кримінального провадження та відмову поновити зупинене провадження також містять:

1. конкретний опис перевірених фактів і точне зазначення застосованої правової підстави;
2. аналіз належних матеріалів та доказів, зокрема істотних суперечностей між ними;
3. відповідь на істотні доводи та клопотання осіб, чиї права зачіпаються, і пояснення, чому зазначені ними належні заходи не здійснено;
4. мотиви, з яких наявні дані або докази підтримують відповідний висновок, із розмежуванням вимог відкриття провадження, формального притягнення особи як обвинуваченого та передачі особи до суду;
5. порядок, строк та осіб, які мають право оскаржити акт, і порядок доступу до матеріалів.

(4) Загальне посилання на внутрішнє переконання, висновок попередньої перевірки, висновок експерта або попередній акт не замінює мотивів за частиною (3). Якщо зроблено висновок про відсутність злочину через малозначність, конкретні обставини, що виправдовують застосування статті 9(2) Кримінального кодексу, перевіряються окремо від вимог менш тяжкого випадку. Якщо зроблено висновок про недоведеність справи, зазначаються істотні нез'ясовані обставини та обґрунтовано необхідні заходи, вжиті для їх з'ясування.

(5) Вимоги частин (2)-(4) застосовуються також до акта, який незалежно від своєї назви остаточно завершує попередню перевірку повідомлення про злочин без відкриття досудового провадження. Направлення компетентному органу саме по собі не є таким актом; воно повідомляється заявнику із зазначенням органу-одержувача».

§ 20. У статті 200 наявний текст стає частиною (1) та додається частина (2):

«(2) Скарга не може вирішуватися прокурором, який видав оскаржувану постанову, брав участь у її підготовці або надавав письмові вказівки, виконання яких оскаржується. Скарга розподіляється іншому прокурору компетентної прокуратури за встановленим законом порядком. Участь в іншій процесуальній дії в тому самому провадженні сама по собі не спричиняє відводу; застосовуються підстави за статтею 47».

§ 21. Наприкінці статті 202(2) додаються слова «крім випадків за статтею 213(9)».

§ 22. У статті 207 додається частина (5):

«(5) Якщо виконано умови частини (1), відкриття провадження не може відкладатися до завершення попередньої перевірки за Законом про судову владу або адміністративного, дисциплінарного чи іншого провадження. Ці провадження не замінюють слідчих дій. Відмова лише через наявність цивільно-правових відносин не допускається, якщо повідомлені факти також указують на злочин».

§ 23. У статті 211 додається частина (3):

«(3) Оцінка за частиною (1) не потребує ступеня доведеності, необхідного для формального притягнення особи як обвинуваченого або ухвалення обвинувального вироку. Непереверення конкретно зазначеного та доступного

СТОРІНКА 11 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

джерела належної інформації саме по собі не може виправдовувати висновку про недостатність даних. За безпосереднього ризику втрати доказів застосовується стаття 212(2)».

§ 24. Додається стаття 212а:

«Реєстрація та строк вирішення повідомлення про злочин

Стаття 212а. (1) Повідомлення про злочин реєструється негайно при первинному надходженні до прокуратури, органу Міністерства внутрішніх справ або іншого органу досудового провадження. Якщо повідомлення одержано поза прокуратурою, воно разом із наявними матеріалами надсилається компетентному прокурору негайно, але не пізніше трьох днів після одержання; при відкритті провадження за статтею 212(2) застосовується повідомлення за статтею 212(3). Дата первинного надходження зберігається при кожному пересиланні. Протягом трьох днів заявника повідомляють про дату й номер реєстрації та прокуратуру, до якої направлено повідомлення, якщо надано адресу для повідомлень. При реєстрації в прокуратурі заявника також повідомляють про номер прокурорських матеріалів та компетентну прокуратуру.

(2) Прокурор ухвалює рішення за статтями 207 та 213 протягом одного місяця після первинного надходження повідомлення до органу за частиною (1). Якщо потрібна попередня перевірка за пунктом 2 або 3 статті 145(1) Закону про судову владу, застосовуються строки статті 145(2) цього Закону, але рішення ухвалюється не пізніше чотирьох місяців після первинного надходження. Заявника та відомого потерпілого або юридичну особу, якій завдано шкоди, повідомляють про доручення та продовження попередньої перевірки й остаточний строк. Ці строки не звільняють органи від обов'язку негайно відкрити провадження, якщо виконано умови статті 207(1).

(3) Пересилання, об'єднання, виділення, зміна номера або доручення додаткової попередньої перевірки щодо тих самих фактів не розпочинають строк заново. Для нових самостійних фактів строк обчислюється окремо без відкладення вирішення первинного повідомлення.

(4) Недотримання строку не спричиняє автоматичної відмови або автоматичного відкриття досудового провадження. Воно не звільняє прокурора від обов'язку ухвалити рішення та підлягає судовому контролю за статтею 213в.

(5) Застосування цієї статті не зачіпає статті 212(2) або спеціальних правил щодо Європейської прокуратури та розслідування злочинів, учинених Генеральним прокурором або його заступником».

§ 25. Стаття 213 змінюється та доповнюється так:

1. Частина (4) викладається в такій редакції:

«(4) Залишена в силі постанова про відмову відкрити досудове провадження щодо злочину публічного обвинувачення може оскаржуватися особами за частиною (1) до відповідного суду першої інстанції протягом чотирнадцяти днів після одержання копії. Контроль також охоплює правильність висновку, що повідомлені факти не становлять злочину або переслідуються за приватною скаргою потерпілого. Особи за частиною (1) мають право на доступ до матеріалів попередньої перевірки за порядком частини (11). Право на судові оскарження не залежить від прийнятої прокурором правової кваліфікації».

СТОРІНКА 12 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

2. До частини (5) додаються такі друге та третє речення: «Суд також перевіряє дотримання статті 199(3)-(5) та правильне застосування статей 207 і 211. За потреби він може провести відкрите засідання з викликом прокурора та скаржника».

3. До частини (6) додаються такі друге та третє речення: «Суд зазначає істотні прогалини попередньої перевірки та встановлює строк нового рішення з урахуванням необхідних заходів, що не може перевищувати трьох місяців. Суд не визначає особи для формального притягнення як обвинуваченого та не вирішує наперед винуватості».

4. Додаються частини (9)-(13):

«(9) Скарга за частиною (1) розглядається прокурором, який не брав участі у виданні оскаржуваного акта та не надавав вказівок, що наперед визначали оспорюваний висновок. Матеріали надсилаються протягом трьох днів після одержання скарги; прокурор із прокуратури вищого рівня ухвалює рішення протягом чотирнадцяти днів після їх одержання. Якщо витребування додаткових матеріалів об'єктивно необхідне, строк може бути одноразово продовжено мотивованою постановою не більш ніж на чотирнадцять днів; постанова повідомляється скаржнику.

(10) Після закінчення строку за частиною (9) без ухвалення рішення особи за частиною (1) можуть оскаржити первинну відмову безпосередньо до суду за частиною (4). Якщо скаргу подано через прокурора, який видав відмову, та матеріали не надіслано в триденний строк за частиною (9), для судового оскарження чотирнадцятиденний строк за частиною (9) обчислюється від закінчення строку надсилання; подальше пересилання не розпочинає цей строк заново. Суд негайно витребує матеріали. Акт про залишення відмови в силі, виданий після звернення до суду, долучається до судової справи без необхідності нової скарги. Якщо прокурор із прокуратури вищого рівня повністю скасує відмову в оскарженій частині, суд закриває провадження за скаргою. При частковому скасуванні судового провадження продовжується щодо оскарженої частини, яку не скасовано.

(11) Доступ охоплює опис матеріалів, ознайомлення з ними та одержання копій і надається протягом трьох днів після звернення. Для конкретних захищених даних може застосовуватися частковий доступ або приховування даних без перешкоджання ефективному оскарженню. Повна чи часткова відмова є письмовою й мотивованою та може оскаржуватися до суду за частиною (4) протягом семи днів після повідомлення. Ненадання доступу без письмового рішення може оскаржуватися після закінчення триденного строку, доки бездіяльність триває. Суд особисто досліджує весь матеріал, а суддя одноособово вирішує питання в закритому засіданні протягом семи днів остаточною ухвалою; при задоволенні скарги суд визначає обсяг доступу та строк його надання не більш ніж три дні. Якщо запит доступу подано до закінчення строку оскарження за частиною (4), цей строк не закінчується раніше семи днів після фактичного надання доступу або, якщо письмову відмову не оскаржено, раніше семи днів після повідомлення про відмову. У такому випадку, якщо письмову відмову своєчасно оскаржено або оскаржено ненадання доступу, строк за частиною (4) не закінчується раніше семи днів після повідомлення про остаточно судову ухвалу; якщо ухвала зобов'язує надати доступ, ці сім днів обчислюються від фактичного надання доступу в постановленому судом обсязі, якщо воно відбулося пізніше. Повторний запит доступу до тих самих матеріалів не змінює строку оскарження за частиною (4). Електронні копії надаються безоплатно.

СТОРІНКА 13 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(12) Акт за статтею 199(5) підлягає такому самому контролю, що й відмова. Відсутність або неправильність вказівок про судові оскарження не може позбавляти особу права оскаржити; строк починається при належному повідомленні про правильний порядок.

(13) Частини (9) і (10) не застосовуються до актів Європейського прокурора та Європейських делегованих прокурорів. Зберігаються спеціальні правила статті 213б та Глави тридцять першої «а».

§ 26. Додаються статті 213в і 213г:

«Судовий захист у разі неухвалення рішення

Стаття 213в. (1) Після закінчення строку за статтею 212а(2) заявник повідомлення, потерпілий або його спадкоємці та юридична особа, якій завдано шкоди, можуть просити відповідний суд першої інстанції встановити строк ухвалення рішення. Клопотання подається безпосередньо до суду та не залежить від попередньої скарги до прокуратури вищого рівня.

(2) Прокурор та орган, який первинно одержав повідомлення, надають наявні матеріали й позицію протягом трьох днів після вимоги. Якщо матеріали не надіслано прокурору, суд зобов'язує негайно їх передати. Суддя одноособово вирішує звернення в закритому засіданні протягом чотирнадцяти днів після подання; ненадання матеріалів не перешкоджає рішення на підставі наявних даних. Якщо клопотання обґрунтоване, суд установлює строк ухвалення рішення не більш ніж один місяць. Суд не зобов'язує відмовити, відкрити провадження або формально притягнути конкретну особу як обвинуваченого.

(3) Ухвала остаточна. Копія надсилається адміністративному керівнику відповідної прокуратури, який забезпечує виконання з дотриманням незалежності прокурора та випадкового розподілу.

(4) Якщо встановленого строку не дотримано, суд на звернення особи вимагає пояснення, встановлює новий строк не більш ніж чотирнадцять днів і надсилає матеріали компетентному адміністративному керівнику та Інспекторату при Вищій судовій раді для перевірки в межах їхніх повноважень. Це не визначає наперед дисциплінарної чи кримінальної відповідальності.

(5) Якщо з повідомлених фактів неможливо визначити предметну чи територіальну підсудність, компетентний районний суд за місцезнаходженням прокуратури, де перебувають матеріали; якщо повідомлення не надіслано прокуратурі, компетентний районний суд за місцезнаходженням органу, який його одержав. Якщо суд встановить компетенцію іншого суду, він із власної ініціативи передає клопотання компетентному суду; заявник вважається таким, що дотримався строку.

(6) Цей порядок застосовується з урахуванням статті 2(1) та повноважень національних судів за статтею 42(1) Регламенту (ЄС) 2017/1939; національний ієрархічний контроль за Європейською прокуратурою не встановлюється.

Виконання судових вказівок

Стаття 213г. (1) Після скасування судом відмови прокурор додає до нового акта звіт про виконання кожної обов'язкової вказівки та результати додаткової попередньої перевірки. Нemoжливість виконати вказівку обґрунтовується конкретними фактами й ужитими заходами.

СТОРІНКА 14 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(2) Повторна відмова підлягає безпосередньому оскарженню до суду за статтею 213(4) протягом чотирнадцяти днів після одержання копії з відповідним застосуванням статті 213(11) та (12). Додатковий акт прокуратури вищого рівня про залишення відмови в силі не вимагається.

(3) Повторення скасованого висновку без виконання обов'язкових вказівок та без установленної об'єктивної неможливості виконання є підставою його скасування. Після набрання законної сили ухвалою про скасування з цих підстав суд надсилає копію адміністративному керівнику для розподілу іншому прокурору шляхом випадкового розподілу та Інспекторату при Вищій судовій раді для перевірки в межах його повноважень. Новий прокурор ухвалює рішення незалежно з дотриманням судових вказівок.

(4) Розподіл іншому прокурору за частиною (3) після набрання ухвалою законної сили здійснюється мотивованим актом, долученим до матеріалів. Він не є дисциплінарним стягненням і не визначає наперед підстав відкриття провадження чи винуватості конкретної особи.

(5) Правила частин (3) і (4) щодо розподілу іншому прокурору не застосовуються до Європейського прокурора та Європейських делегованих прокурорів або прокурора, який розслідує злочини, учинені Генеральним прокурором чи його заступником. У цих випадках суд надсилає свої висновки органу, компетентному за застосовним спеціальним порядком, без зміни компетенції чи порядку визначення прокурора».

§ 27. У пункті 4 статті 219(3) слова «якщо це не перешкоджатиме розслідуванню» замінюються словами «при цьому обмеження доступу допускаються лише за порядком статті 227а».

§ 28. Додається стаття 227а:

«Доступ до матеріалів та судовий контроль

Стаття 227а. (1) Від моменту формального притягнення особи як обвинуваченого обвинувачений та захисник мають право на доступ до матеріалів і опису за статтею 107(6) та (7), зокрема матеріалів, на які обвинувачення не має наміру посилалися. Доступ надається негайно або, якщо організація потребує часу, протягом трьох днів після звернення. Новоодержані матеріали надаються за тим самим порядком.

(2) Матеріали, здатні виключити чи зменшити відповідальність, та матеріали, істотні для оскарження тримання під вартою чи іншого заходу процесуального примусу, надаються своєчасно, без запиту та в усіх випадках до вирішення відповідного заходу. Вони надаються зі збереженням захищеної ідентичності за статтею 123 без обмеження інформації, необхідної для ефективного захисту. Електронні копії надаються безоплатно.

(3) Прокурор може мотивованою постановою тимчасово обмежити доступ до конкретної частини матеріалу, якщо доступ створює серйозний ризик для життя або основних прав іншої особи або якщо це суворо необхідно для запобігання конкретній та істотній загрозі розслідуванню чи національній безпеці. Обмеження має бути сумісним зі справедливістю провадження та не може ґрунтуватися лише на загальному посиленні на таємницю розслідування або засекречення. Воно не допускається щодо матеріалів за частиною (2). Суть обмеження повідомляється захисту способом, що дозволяє його оскаржити без розкриття захищеної інформації.

(4) Прокурор подає постанову та весь матеріал відповідному суду першої інстанції протягом двадцяти чотирьох годин. Суддя одноособово ухвалює рішення протягом

СТОРІНКА 15 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

трьох днів після одержання матеріалів, надавши захисту можливість письмово висловити позицію. Суддя особисто досліджує весь матеріал та розглядає можливість часткового доступу, приховування захищених даних або надання витягу. За потреби суддя проводить закриті слухання. Якщо матеріали не подано у строк першого речення, обмеження припиняється. Без судового підтвердження воно припиняється після закінчення строку рішення, але не пізніше чотирьох днів після встановлення.

(5) Суд визначає обсяг і тривалість обмеження, яка не може перевищувати тридцяти днів. Продовження допускається за тим самим порядком на підставі актуальних обставин. Коли підстави відпадають, прокурор негайно надає доступ. Обмеження не може тривати після пред'явлення матеріалів розслідування, крім захищених персональних даних, нерозкриття яких не перешкоджає ефективному оскарженню обвинувачення.

(6) У разі відмови або ненадання доступу у строк за частиною (1) обвинувачений або захисник може звернутися безпосередньо до відповідного суду першої інстанції. Прокурор надсилає витребувані матеріали до наступного дня. Суд вирішує звернення протягом трьох днів та, якщо воно обґрунтоване, встановлює строк виконання не більш ніж двадцять чотири години.

(7) Ухвали за частинами (4)-(6) остаточні та підлягають негайному виконанню. Вони не перешкоджають новому перегляду при зміні обставин або перевірці судом, що розглядає обвинувачення.

(8) У судовому провадженні доступ надається судом. Обвинувачення не може обґрунтовуватися матеріалом, з яким захист не мав достатньої можливості ознайомитися та який не міг оспорити. При пізньому наданні матеріалу надається необхідний час для підготовки.

(9) Доступ до засекреченої інформації регулюється законними правилами її захисту без обмеження повноваження суду дослідити весь матеріал або гарантій за частинами (2) і (8)».

§ 29. До статті 229(3) додається таке друге речення: «До запитів доступу до матеріалів та відмов щодо таких запитів застосовується стаття 227а».

§ 30. У статті 234 додаються частини (12)-(14):

«(12) Кожне клопотання та постанова про продовження розслідування зазначають вжиті заходи, конкретні заходи, що залишилися, причини їх невиконання у строк та необхідний для них час. Загальне посилення на фактичну й правову складність або навантаження недостатнє. Продовження за другим реченням частини (3) допускається не більш ніж на три місяці для кожного окремого продовження.

(13) Обвинувачений та захисник, потерпілий або його спадкоємці та юридична особа, якій завдано шкоди, повідомляються про тривалість продовження та його підстави без розкриття захищених даних або конкретних майбутніх методів розслідування. Після дванадцяти місяців від відкриття провадження кожне нове продовження може оскаржуватися цими особами протягом семи днів після повідомлення до відповідного суду першої інстанції як клопотання про перевірку затримки за статтею 369 незалежно від строків за статтею 368. Скарга не зупиняє розслідування.

(14) При контролі за частиною (13) суд не визнає недійсними законно здійснені дії лише через затримку та не закриває кримінального провадження на цій підставі. Якщо затримка невинуватна, він встановлює конкретний строк за статтею 369 і контролює його дотримання».

СТОРІНКА 16 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 31. Стаття 239 змінюється та доповнюється так:

1. У частині (6) слова «за порядком частини (3)» замінюються словами «за порядком частини (4)».

2. Додаються частини (7) і (8):

«(7) При первинному запечатуванні створюється засвідчена робоча копія з перевіркою її тотожності оригіналу. Копія надається допитаній особі та її адвокату на запит протягом трьох днів. До доступу обвинуваченого та захисника до записів інших осіб застосовується стаття 227а. Розпечатування оригіналу не потрібне для відтворення робочої копії, тотожність якої перевірено.

(8) Записи зберігаються протягом строку зберігання справи із захистом від зміни, втрати та несанкціонованого доступу. Надання копії не надає права публічного поширення. Витрати на обов'язковий запис, зберігання та надання копій не покладаються на обвинуваченого».

§ 32. Стаття 240 викладається в такій редакції:

«Відеозапис зі звуком

Стаття 240. (1) До здійснення відеозапису зі звуком відповідно застосовуються статті 237-239.

(2) У досудовому провадженні відеозапис зі звуком обов'язковий при допиті обвинуваченого, особи, позбавленої свободи, малолітнього або неповнолітнього свідка чи свідка з особливими потребами захисту. Це правило застосовується також до допиту перед суддею за статтями 222 і 223. Обов'язок також поширюється на одержання відомостей за статтею 15а, зокрема до відкриття досудового провадження.

(3) Запис охоплює роз'яснення прав, усі запитання та відповіді й початок та закінчення перерв. Причина та час зазначаються перед перервою й після відновлення. Повторення вже проведеного допиту лише для створення запису не допускається.

(4) При раптовій технічній несправності допит припиняється. Він може продовжуватися без запису лише якщо відкладення створює безпосередню небезпеку для життя або незворотної втрати істотного доказу та якщо присутній адвокат допитуваної особи. Мотиви та вжиті заходи відновлення запису докладно документуються в протоколі. Незабезпечення обладнання завчасно не є технічною несправністю.

(5) Для свідка з таємною ідентичністю або захищеної особи запис здійснюється та зберігається з дотриманням заходів захисту. Копія, надана сторонам, не розкриває захищеної ідентичності зі збереженням можливості ефективно оспорити показання.

(6) За спору щодо точності письмового протоколу досліджується запис. Заперечення та рішення додаються до протоколу. Відсутність обов'язкового запису поза випадком частини (4) оцінюється за статтями 105 та 107а».

§ 33. Стаття 243 змінюється та доповнюється так:

1. Наприкінці першого речення частини (10) додаються слова «з урахуванням частин (19) та (20)».

СТОРІНКА 17 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

2. У частині (11):

а) у першому реченні слова «Генеральний прокурор може скасувати постанову про закриття кримінального провадження і після закінчення строку за частиною (10), якщо:» замінюються словами «Після закінчення строку за частиною (10) Генеральний прокурор може просити відповідний суд першої інстанції скасувати постанову про закриття кримінального провадження за умов частин (19)-(23), якщо:»;

б) у реченні після пункту 7 слова «за пунктами 3, 4 і 5» замінюються словами «за пунктами 3 і 4» та додається таке друге речення: «Обставини за пунктом 5 встановлюються шляхом розслідування».

3. Додаються частини (15)-(18):

«(15) Перед закриттям провадження за пунктом 2 частини (1) прокурор перевіряє дотримання статті 107(6) та (7) і розглядає всі належні своєчасно подані доказові клопотання. Прокурор пояснює, чому невиконана дія є недопустимою, неналежною, непотрібною або об'єктивно неможливою. Цей обов'язок не дозволяє продовжувати переслідування лише для пошуку невизначених доказів проти обвинуваченого.

(16) Копія за частиною (4) надається разом з актуальним описом матеріалів. До доступу осіб за частиною (4), оскарження відмови або ненадання доступу та незакінчення строку оскарження за частиною (4) відповідно застосовується стаття 213(11). Суд за частиною (4) компетентний розглянути скаргу щодо доступу.

(17) Суд також перевіряє дотримання статті 199(3) та (4) і частини (15) цієї статті. Істотна прогалина розслідування, яка перешкоджає обґрунтованому рішення, конкретно зазначається в ухвалі про скасування постанови. Суд не зобов'язує формально притягнути конкретну особу як обвинуваченого або подати обвинувальний акт.

(18) У разі нового закриття після скасування судом попереднього закриття застосовується стаття 213г(1) та (3)-(5). Судові вказівки не можуть порушувати презумпції невинуватості або заборони повторного переслідування».

4. Додаються частини (19)-(23):

«(19) Якщо постанова містить рішення по суті щодо кримінальної відповідальності конкретної особи та стала остаточною після вичерпання звичайних засобів оскарження або закінчення строків для них, її скасування за частиною (10) або (11) на шкоду цій особі допускається лише на підставі нових або нововиявлених обставин чи фундаментального недоліку попереднього провадження, здатного вплинути на його результат. Фундаментальним недоліком у розумінні першого речення є серйозне порушення процесуальних правил, яке зачіпає основоположні гарантії законності й справедливості цього провадження. Інша оцінка раніше відомих фактів і доказів або інше тлумачення закону самі по собі не становлять такої підстави. Можливість скасувати постанову з власної ініціативи органу за частинами (10) та (11) не відкладає її остаточної за цією частиною.

(20) У випадках за частиною (19) скасування за частиною (10) постановляється відповідним судом першої інстанції за мотивованим клопотанням прокурора з прокуратури вищого рівня. Скасування за цією частиною постановляється у строк за частиною (10); подання клопотання не зупиняє та не продовжує цього строку. Застосовуються порядок другого й третього речень частини (21) та частина (22). Поза випадками частини (19) зберігається повноваження скасування з власної ініціативи органу за частиною (10).

СТОРІНКА 18 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(21) Клопотання за частиною (11) подається протягом шести місяців після того, як стало відомо про обставину, на якій воно ґрунтується; якщо підставу встановлено остаточним судовим актом, строк обчислюється від набрання цим актом законної сили. Клопотання зазначає конкретну підставу, дані про дотримання строку, вплив недоліку чи нової обставини на результат справи та причини неврахування раніше. Суд із власної ініціативи перевіряє дотримання заборони повторного переслідування та строку давності.

(22) Суд надсилає копію клопотання особі, щодо якої провадження закрито, її захиснику, потерпілому або його спадкоємцям та юридичній особі, якій завдано шкоди. Особа, щодо якої провадження закрито, має право брати участь незалежно від того, чи була формально притягнута як обвинувачений. Цим особам надається доступ до матеріалів і сім днів для висловлення позицій. Суддя суду першої інстанції одноособово розглядає клопотання у відкритому засіданні за участю прокурора та з викликом зазначених осіб і протягом одного місяця після одержання клопотання й матеріалів справи постановляє мотивовану ухвалу про відхилення клопотання або скасування постанови та повернення справи прокурору. Ухвала підлягає оскарженню й прокурорському протесту до відповідного апеляційного суду протягом семи днів після повідомлення. Копія скарги чи протесту надсилається іншим учасникам, які можуть подати письмове заперечення протягом семи днів після одержання. Апеляційний суд розглядає справу у складі трьох суддів у закритому засіданні або, якщо необхідно заслухати учасників, у відкритому засіданні з їх викликом і постановляє остаточну ухвалу протягом одного місяця після одержання справи. До набрання ухвалою про скасування постанови законної сили закриті провадження не поновлюються, і в ньому не можуть застосовуватися заходи процесуального примусу проти особи. Новий строк за частиною (12) починається з набрання ухвалою про скасування постанови законної сили.

(23) Якщо постанову про закриття провадження залишено в силі або змінено остаточним судовим актом, закриття скасовується лише за порядком Глави тридцять третьої. Частини (19)-(22) не замінюють винятків за частинами (13) і (14) та не дозволяють поновлення переслідування, виключеного давністю».

§ 34. У статті 243а додається частина (8):

«(8) Стаття 243(15)-(18) застосовується відповідно, а права осіб за статтею 243(4) здійснюють особи за пунктом 2 частини (2). Суд надає цим особам доступ до матеріалів та встановлює строк висловлення позицій щонайменше три дні після надання доступу й повідомлення про строк. Суд не ухвалює рішення до закінчення строку висловлення позицій; строк за частиною (3) продовжується лише настільки, наскільки необхідно для дотримання цієї гарантії».

§ 35. Додається стаття 243б:

«Судовий контроль із власної ініціативи суду при закритті провадження щодо злочину проти правосуддя

Стаття 243б. (1) При закритті кримінального провадження щодо злочину за статтями 288-289 Кримінального кодексу, вчиненого суддею, судовим засідателем, прокурором або органом розслідування у зв'язку зі здійсненням його функцій, застосовується стаття 243а(2)-(8). У цих випадках стаття 243(4) не застосовується. Контроль здійснюється незалежно від наявності потерпілого або юридичної особи, якій завдано шкоди, та не залежить від подання скарги.

СТОРІНКА 19 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(2) Частина (1) застосовується також тоді, коли ці обставини були предметом розслідування, незалежно від остаточно прийнятої правової кваліфікації та формального притягнення конкретної особи як обвинуваченого.

(3) Прокурор повідомляє особу, яка повідомила про злочин, про надсилання постанови та справи до суду. Якщо їх не надіслано у строк за статтею 243а(2), ця особа може повідомити суд, який із власної ініціативи витребує постанову та справу. Повідомлення не надає заявнику статусу сторони або доступу до захищених даних понад передбачене законом.

(4) До злочинів, учинених Генеральним прокурором або його заступником, застосовується спеціальний порядок Глави тридцять першої «а». У справах компетенції Європейської прокуратури судовий контроль здійснюється з дотриманням статті 42 Регламенту (ЄС) 2017/1939. Ця стаття не змінює компетенції органів розслідування або Комісії з протидії корупції».

§ 36. У статті 244 додаються частини (9)-(11):

«(9) Постанова про зупинення провадження зазначає конкретну фактичну перешкоду, дані, які її встановлюють, вжиті заходи її подолання та заходи, які можуть законно продовжуватися. До зупинення здійснюються можливі невідкладні заходи збереження доказів. Невстановлення виконавця саме по собі не виправдовує зупинення, якщо конкретні, доступні й належні слідчі дії для встановлення виконавця залишаються невиконаними.

(10) До доступу до матеріалів осіб за частиною (3) та строку оскарження відповідно застосовується стаття 243(16). При скасуванні постанови суд конкретно зазначає встановлену незаконність або необґрунтованість. У разі повторного зупинення після скасування судом попереднього зупинення застосовується стаття 213г(1) та (3)-(5).

(11) Законність початкового зупинення не звільняє прокурора від переглядів за статтею 245а».

§ 37. У статті 244а додається частина (6):

«(6) Стаття 244(9)-(11) та стаття 245а застосовуються відповідно, а права осіб за статтею 244(3) здійснюють особи за пунктом 2 частини (2). Суд надає цим особам доступ до матеріалів та встановлює строк висловлення позицій щонайменше три дні після надання доступу й повідомлення про строк. Суд не ухвалює рішення до закінчення строку висловлення позицій; строк за частиною (3) продовжується лише настільки, наскільки необхідно для дотримання цієї гарантії».

§ 38. Додається стаття 244б:

«Судовий контроль із власної ініціативи суду при зупиненні провадження щодо злочину проти правосуддя

Стаття 244б. (1) При зупиненні кримінального провадження у випадках за статтею 243б(1) і (2) застосовується стаття 244а(2)-(6). У цих випадках стаття 244(3) не застосовується. Контроль здійснюється незалежно від подання скарги.

(2) Також застосовуються стаття 243б(3) і (4) та стаття 245а».

СТОРІНКА 20 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 39. Додається стаття 245а:

«Періодичний перегляд зупиненого провадження

Стаття 245а. (1) Не пізніше трьох місяців після зупинення та кожні три місяці надалі прокурор перевіряє, чи зберігаються підстави та чи необхідне поновлення за статтею 245(2). Перегляд охоплює результати розшуку, новоодержані матеріали та ризик втрати доказів чи закінчення строку давності.

(2) Якщо підстави відпали або потрібні подальші слідчі дії, провадження поновлюється негайно. В усіх інших випадках прокурор видає мотивовану відмову поновити провадження, що містить результати перегляду та повідомляється особам за статтею 244(3).

(3) Особи за статтею 244(3) можуть просити поновлення ще до строку за частиною (1), зазначаючи нові конкретні обставини або потребу в певних заходах. Прокурор ухвалює рішення протягом чотирнадцяти днів. Повторне клопотання без нових обставин не створює нового строку рішення до наступного періодичного перегляду.

(4) Відмова за частиною (2) або (3) може оскаржуватися протягом семи днів після одержання до відповідного суду першої інстанції. Після закінчення строків за частиною (1) або частиною (3) без рішення ті самі особи можуть звернутися безпосередньо до суду. До доступу до матеріалів та строку оскарження відповідно застосовується стаття 243(16). Суд негайно витребує справу, яку прокурор надає протягом трьох днів після вимоги. Прокурору та іншим відомим особам за статтею 244(3) надається можливість висловити позиції у строк щонайменше три дні після надання доступу до матеріалів і повідомлення про строк. Суддя одноособово ухвалює рішення в закритому засіданні протягом чотирнадцяти днів після одержання справи, перевіряючи збереження підстав та необхідність слідчих дій. Суд не ухвалює рішення до закінчення строку висловлення позицій; строк рішення продовжується лише настільки, наскільки необхідно для дотримання цієї гарантії. Якщо скарга обґрунтована, суд скасовує відмову й постановляє поновлення; якщо рішення не ухвалено, встановлює строк видання акта до семи днів. Ухвала остаточна.

(5) У провадженнях за статтями 244а та 244б відмова за частиною (2) надсилається з власної ініціативи прокурора до відповідного суду першої інстанції, а у провадженні за статтею 411д - до Софійського міського суду протягом трьох днів для контролю за частиною (4). Суд, який із власної ініціативи здійснив контроль зупинення або його продовження, визначає у своєму акті дату наступного перегляду відповідно до строків за частиною (1) та з власної ініціативи витребує справу й постанову прокурора до закінчення цих строків. Неухвалення прокурором рішення або ненадсилання постанови не звільняє суд від контролю, який здійснюється протягом чотирнадцяти днів після закінчення застосовного строку за частиною (1). За відсутності прокурорського акта суд самостійно перевіряє наявність підстав зупинення та необхідність слідчих дій і залишає продовження зупинення в силі або скасовує його та постановляє поновлення. Застосовуються гарантії доступу, висловлення позицій та мотивованого рішення за частиною (4). Цей порядок не обмежує права на оскарження.

(6) Перегляди не продовжують строків зупинення, якщо закон установлює максимальний строк, та не зупиняють і не переривають строків давності, крім підстав за Кримінальним кодексом. Поновлення не означає наперед визначеного обвинувачення».

СТОРІНКА 21 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 40. До статті 246(4) додається таке друге речення: «Також додаються актуальний опис за статтею 107(7), акти обмеження доступу та звіт про матеріали, надані захисту».

§ 41. У статті 248:

1. До частини (1) додаються пункти 10 та 11:

«10. дотримання обов'язків щодо доступу до матеріалів та часу, необхідного для підготовки захисту;

11. графік судових засідань, строки подання висновків експертів та заходи, необхідні для збереження доказів під загрозою».

2. До частини (3) додаються такі друге та третє речення: «Обмеження не застосовується, якщо підстава виникла або стала відомою пізніше, зокрема через пізнє надання матеріалу. Воно також не застосовується до заперечень за статтями 105 та 107а».

3. До частини (4) додається таке друге речення: «Заборона не перешкоджає рішенню за статтею 107а, якщо питання можна вирішити без оцінювання доведеності обвинувачення, або заходам за пунктами 10 і 11 частини (1)».

4. Додається частина (7):

«(7) Установлені строки та графік змінюються за об'єктивної необхідності після заслуховування сторін. Недотримання строку не спричиняє втрати права на доказове клопотання або заперечення. При відкладенні суд зазначає конкретну причину та заходи, необхідні для її усунення».

§ 42. У статті 270 додається частина (5):

«(5) До набрання вироком законної сили суд, у якому перебуває справа, з власної ініціативи переглядає необхідність тримання під вартою або домашнього арешту не пізніше шістдесяти днів після останнього судового контролю по суті. Перегляд здійснюється за порядком частин (2) і (4), із дотриманням статті 63(13) та незалежно від подання клопотання за частиною (1). При надсиланні справи іншій інстанції дата останнього перегляду зазначається в супровідному листі».

§ 43. Стаття 305 змінюється та доповнюється так:

1. До частини (3) додаються такі третє, четверте та п'яте речення: «Суд розглядає істотні доводи обвинувачення й захисту, докази, які підтримують обвинувачення та сприяють підсудному, і суперечності, що мають значення для результату справи. Він окремо мотивує конкретні заперечення щодо допустимості, справжності й надійності засобів доказування та істотні методологічні заперечення щодо висновків експертів. Перелік або відтворення доказових матеріалів без оцінки їх значення для встановлених обставин не відповідає вимозі мотивування».

2. Додаються частини (7) і (8):

«(7) При ухваленні обвинувального вироку суд зазначає докази щодо кожної оспорюваної істотної ознаки обвинувачення та мотиви, з яких підтверджені доказами заперечення проти неї не викликають сумніву в розумінні статті 303(2). При ухваленні виправдувального вироку суд зазначає, які обставини обвинувачення не встановлено або чому

СТОРІНКА 22 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

встановлене діяння не становить злочину, та розглядає істотні доводи на підтримку обвинувачення. Ні доведення підсудним невинуватості, ні встановлення судом іншого виконавця або іншого способу вчинення діяння не вимагаються як умова виправдання.

(8) При визначенні покарання суд окремо розглядає встановлені пом'якшувальні та обтяжувальні обставини, їхню відносну вагу, конкретні підстави виду й розміру покарання та застосованих правил його зменшення, збільшення або звільнення особи від відбування. Обставини, включені до ознак складу злочину, не враховуються повторно як самостійна підстава суворішого покарання».

§ 44. Стаття 311 змінюється та доповнюється так:

1. Частина (3) викладається в такій редакції:

«(3) Кожне судове засідання безперервно записується в аудіоформаті від відкриття до закриття, крім перерв і конфіденційних нарад. Суд може також постановити відеозапис. Головуючий повідомляє присутніх про запис при відкритті засідання. Застосовуються правила захисту свідків, засекреченої інформації та закритих засідань».

2. Додаються частини (4)-(6):

«(4) Запис долучається до справи та зберігається протягом її строку зберігання. Початок, закінчення, перерви й технічні несправності вносяться до письмового протоколу. Забезпечуються захист від видалення або підміни, резервна копія та облік доступу й копіювання. Правила статті 110а застосовуються відповідно.

(5) При непередбаченій технічній поломці або іншій об'єктивній перешкоді, що виникла раптово, запис відновлюється негайно; якщо це неможливо, без запису здійснюються лише заходи, які неможливо відкласти для збереження доказів або захисту життя, здоров'я чи особистої свободи учасника. Суд зазначає в протоколі конкретну перешкоду, час її виникнення, вжиті заходи усунення та підстави невідкладності. Незабезпечення або необслуговування обладнання завчасно не є підставою проведення звичайних судових засідань без запису. У таких випадках пояснення, показання, відповіді експертів, клопотання, заперечення та рішення докладно вносяться до письмового протоколу. Технічна неможливість не звільняє суд від обов'язку забезпечити запис наступного засідання.

(6) Сторонам, захисникам та адвокатам, які представляють інших сторін, надається доступ до запису та можливість одержати копію не пізніше трьох днів після засідання. Якщо закон обмежує надання копії, забезпечується можливість прослухати або переглянути запис у суді з дотриманням відповідних заходів захисту. Запис служить для перевірки точності й повноти письмового протоколу та дотримання процесуальних правил і не замінює обов'язку підготувати письмовий протокол».

СТОРІНКА 23 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 45. Стаття 312 змінюється та доповнюється так:

1. Частина (1) викладається в такій редакції:

«(1) Сторони мають право подавати письмові клопотання про виправлення й доповнення протягом семи днів після повідомлення про підготовку письмового протоколу. Повідомлення надсилається негайно після підписання протоколу. Якщо доступ до письмового протоколу або наявного запису за статтею 311 не надано, строк починається з надання доступу; дата засвідчується у справі».

2. Додаються частини (3) і (4):

«(3) Клопотання перевіряється шляхом порівняння з відповідною частиною запису та вирішується мотивованою ухвалою протягом семи днів. Якщо запису немає або відповідну частину неможливо використати, перевіряються конкретно зазначені сторонами дані та інші наявні джерела щодо змісту засідання. Клопотання не може відхилятися лише через відсутність або пошкодження запису.

(4) Клопотання, ухвала та виправлений або доповнений протокол зберігаються у справі разом з оригінальним протоколом. При оскарженні остаточного судового акта відповідна інстанція також перевіряє рішення щодо клопотання, якщо воно має значення для наведених підстав оскарження або контролю з власної ініціативи».

§ 46. До статті 320(2) додається таке друге речення: «Обмеження також не застосовується у випадках за другим і третім реченнями статті 248(3)».

§ 47. У статті 339 додаються частини (4) і (5):

«(4) Незалежно від результату апеляційного провадження суд конкретно відповідає на істотні доводи скарги, прокурорського протесту та заперечень проти них. Суд самостійно перевіряє оспорювану оцінку доказів і твердження про недопустимість або спотворення доказових матеріалів, недослідження належних доказів, незаконний склад суду чи упередженість та невиправдану відмову зібрати або дослідити докази. Посилання на мотиви суду першої інстанції не замінює відповіді на конкретно оспорені висновки.

(5) Якщо встановлено порушення, суд зазначає його вплив на права сторін і правильність вироку та мотиви способу усунення. При ухваленні нового вироку або зміні покарання відповідно застосовується стаття 305(7) та (8)».

§ 48. У статті 348 додаються частини (6) і (7):

«(6) Відсутність мотивів за пунктом 2 частини (3) також має місце, якщо наведене мотивування не дозволяє встановити фактичні й правові підстави рішення щодо істотного питання через внутрішні суперечності, відсутність самостійного аналізу доказів або нерозгляд вирішальних доказів чи доводів. Прогалина, яка не перешкоджає контролю цих підстав, оцінюється за пунктом 1 частини (3) та сама по собі не прирівнюється до відсутності мотивів.

(7) Якщо підстава оскарження стосується спотворення змісту доказового матеріалу або нерозгляду вирішальних доказів, суд, який здійснює касаційний перегляд, перевіряє дотримання правил формування внутрішнього переконання на підставі матеріалів справи. Цей контроль не охоплює самостійного встановлення нових фактичних висновків або заміни

СТОРІНКА 24 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

законної оцінки доказів іншою оцінкою, крім випадків здійснення судом повноважень за другим реченням статті 354(5)».

§ 49. До статті 351(2) додається таке друге речення: «Обмеження також не застосовується у випадках за другим і третім реченнями статті 248(3)».

§ 50. До статті 360(2) додається таке друге речення: «Обмеження також не застосовується у випадках за другим і третім реченнями статті 248(3)».

§ 51. У статті 368:

1. У частині (1) слова «два роки» замінюються словами «один рік».

2. У частині (2):

а) у першому реченні слова «якщо минуло більше одного року» замінюються словами «якщо минуло більше шести місяців»;

б) друге речення викладається так: «Якщо встановлено строк за статтею 369(2), нове клопотання може подаватися після його закінчення, а в усіх інших випадках - після шести місяців від рішення суду».

3. До частини (3) додаються такі друге та третє речення: «Клопотання може також подаватися безпосередньо до відповідного суду першої інстанції. Прокурор надсилає витребувану справу протягом трьох днів без зупинення невідкладних заходів, для яких можна використати засвідчену копію».

4. Додається частина (5):

«(5) Якщо обвинувачений тримається під вартою або під домашнім арештом, клопотання за частиною (1) може подаватися після трьох місяців від фактичного обмеження свободи. Судом за частиною (4) є відповідний суд першої інстанції».

5. Додається частина (6):

«(6) Нове клопотання в разі недотримання встановленого судом за статтею 369 строку може подаватися негайно після його закінчення. До контролю продовженого зупинення застосовується стаття 245а».

§ 52. У статті 369 додаються частини (4)-(6):

«(4) Ухвала за частиною (2) конкретно зазначає невиправдану затримку та заходи, необхідні для її усунення, не визначаючи наперед їхнього доказового значення, формального притягнення особи як обвинуваченого або остаточного акта у справі. Копія надається заявнику та органу, зобов'язаному її виконати.

(5) Протягом трьох днів після закінчення встановленого строку орган подає суду та заявнику звіт про виконані заходи та причини будь-якого невиконання. Суд із власної ініціативи перевіряє виконання протягом семи днів після одержання звіту або закінчення строку його подання. У разі невиконання він установлює новий належний строк та, якщо дані вказують на невиправдану бездіяльність, надсилає матеріали компетентному адміністративному керівнику й Інспекторату при Вищій судовій раді для перевірки в межах їхніх повноважень. Ненадання звіту або справи не перешкоджає рішенню щодо обставин, які можна встановити. Ухвала сама по собі не встановлює дисциплінарного порушення або кримінальної відповідальності.

СТОРІНКА 25 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(6) Недотримання строку не спричиняє автоматичного закриття кримінального провадження та не звільняє орган від обов'язку ухвалити рішення. Контроль також враховує затримки до останнього зупинення, поновлення, повернення або перерозподілу справи».

§ 53. До статті 382(7) додаються такі друге, третє та четверте речення: «Суд перевіряє, чи підтверджується визнання допустимими матеріалами справи, чи одержав обвинувачений фактичну допомогу захисника й достатній доступ до матеріалів та чи є згода обвинуваченого вільною й поінформованою. Ухвала мотивує пропорційність погодженого покарання та застосування статті 55 Кримінального кодексу, якщо її застосовано, з урахуванням статті 381(4). Сама домовленість між прокурором і захисником не є достатньою підставою затвердження».

§ 54. Стаття 388а викладається в такій редакції:

«Допит неповнолітнього обвинуваченого з відеозаписом зі звуком

Стаття 388а. У досудовому провадженні кожний допит неповнолітнього обвинуваченого фіксується відеозаписом зі звуком за порядком статей 237-240. Присутність осіб за статтею 388(1) та (2) не звільняє орган від цього обов'язку».

§ 55. Стаття 411а доповнюється так:

1. До частини (1) додаються такі друге та третє речення: «Орган, який одержує повідомлення, надсилає його та наявні належні матеріали голові Кримінальної колегії Верховного касаційного суду негайно, але не пізніше трьох днів після одержання. Проведення попередньої перевірки іншим органом не є підставою затримки передання та не перешкоджає невідкладним заходам за статтею 212(2)».

2. До частини (2) додаються такі друге та третє речення: «Направлення здійснюється мотивованим актом, який також надсилається заявнику. Воно не є відмовою відкрити досудове провадження та не виключає контролю за статтею 213 щодо постанови, якою прокурор вирішує повідомлення».

3. Додається частина (7):

«(7) Усі одержані матеріали та їх подальший рух реєструються із зазначенням дати, часу, відправника й одержувача. Захист ідентичності заявника зберігається, якщо передбачений законом. Доступ до змісту надається лише органам і особам, які мають на нього право; Генеральний прокурор, заступники та адміністративні керівники не одержують доступу лише на підставі своєї посади».

§ 56. У статті 411б додається частина (6):

«(6) Стаття 199(3)-(5), стаття 213(11) та стаття 213г(1), перше речення (3) і (5) застосовуються відповідно до мотивування, доступу до матеріалів, обчислення строку оскарження при запитаному доступі та виконання судових вказівок. Повторна відмова оскаржується за порядком і у строки частин (1)-(4). Софійський міський суд має юрисдикцію щодо спорів про доступ. Застосування цих положень не змінює спеціального порядку визначення, відводу та нагляду за прокурором за цією Главою».

СТОРІНКА 26 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

§ 57. У статті 411г додається частина (10):

«(10) У провадженнях за цією Главою повноваження адміністративного керівника або уповноваженого ним прокурора за статтею 234(3) здійснює виключно прокурор, який здійснює нагляд за частиною (1). Застосовується стаття 234(4), (6) та (12)-(14). Передбачений законом судовий контроль за заходами процесуального примусу й затримкою зберігається».

§ 58. У другому реченні статті 419(1) після «пункти 1 і 2 статті 243а(4)» додаються слова «зокрема у поєднанні зі статтею 243б».

§ 59. У статті 420 додаються частини (5) і (6):

«(5) Засуджений, особа, звільнена від кримінальної відповідальності із застосуванням адміністративного покарання за статтею 78а Кримінального кодексу, потерпілий, його спадкоємці та юридична особа, якій завдано шкоди, можуть самостійно просити поновлення за підставами пунктів 1 і 2 статті 422(1), якщо відповідні обставини встановлено остаточним вироком. До клопотання додається копія вироку або надаються дані, необхідні для його одержання органом із власної ініціативи. Клопотання зазначає зв'язок установлені обставини з актом, скасування якого проситься, та її значення для результату справи. Застосовуються стаття 421(1) та стаття 422(3). Якщо на клопотання потерпілого, його спадкоємців або юридичної особи, якій завдано шкоди, суд допускає поновлення на шкоду особі, при повторному розгляді клопотання має дію скарги приватного обвинувача за статтею 355(2) і (3) лише в задоволеному обсязі.

(6) Після завершення перевірки за статтею 420а засуджений або особа, звільнена від кримінальної відповідальності за статтею 78а Кримінального кодексу, може самостійно просити поновлення за підставою пунктів 1-3 статті 422(1) на свою користь на основі висновків перевірки. До клопотання додаються результати перевірки або зазначаються матеріали, щоб орган міг одержати їх із власної ініціативи. Вимоги статті 422(1) та (2) зберігаються».

§ 60. Додається стаття 420а:

«Перевірка підстав поновлення на користь засудженого

Стаття 420а. (1) Засуджений, особа, звільнена від кримінальної відповідальності із застосуванням адміністративного покарання за статтею 78а Кримінального кодексу, або її захисник може просити прокурора за статтею 420(1) здійснити конкретні заходи перевірки підстав пунктів 1-3 статті 422(1) на користь особи.

(2) Клопотання зазначає обставину для перевірки, її значення для правильності остаточного акта, джерело інформації та запитані заходи. Від особи не вимагається попередньо одержати докази, до яких вона не має законного доступу або збирання яких належить до компетенції державного органу.

(3) Прокурор ухвалює мотивовану постанову протягом одного місяця після одержання клопотання. Відмова допустима, якщо запитаний захід заборонений законом, об'єктивно неможливий, не стосується зазначеної підстави або вже здійснений і нових належних обставин не наведено. Інша оцінка вже досліджених доказів сама по собі не виправдовує нової перевірки. Постанова негайно повідомляється заявнику та захиснику.

СТОРІНКА 27 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

(4) Якщо клопотання задоволено, прокурор визначає заходи, компетентний орган і строк їх виконання не більш ніж три місяці. Прокурор вищого рівня може продовжити строк не більш ніж на три місяці для кожного продовження на підставі конкретно зазначених об'єктивних перешкод і заходів, що залишилися. Постанова про кожне продовження негайно повідомляється заявнику й захиснику із вказівками про строк і порядок оскарження. До збирання та дослідження доказів застосовуються правила розслідування цього Кодексу й гарантії прав зачеплених осіб. За наявності даних про злочин також застосовуються статті 207-213. Після завершення прокурор надає заявнику й захиснику доступ до належних матеріалів з урахуванням законних обмежень і протягом одного місяця вирішує, чи просити поновлення.

(5) Відмова за частиною (3) та кожна постанова про продовження строку за частиною (4) можуть оскаржуватися протягом чотирнадцяти днів після повідомлення до суду, компетентного за статтею 424. Скарга на продовження строку не зупиняє перевірки. Після закінчення строку рішення або проведення перевірки без відповідного акта заявник може звернутися до того самого суду щодо бездіяльності. Скарга може подаватися безпосередньо до суду, який виставляє матеріали; прокурор надсилає їх протягом трьох днів.

(6) Суд розглядає скаргу в закритому засіданні протягом чотирнадцяти днів після одержання матеріалів, але не пізніше одного місяця після звернення або, за потреби, у відкритому засіданні з викликом заявника, захисника й прокурора в той самий строк. Ненадання матеріалів не перешкоджає вирішенню бездіяльності. Мотивованою остаточною ухвалою суд залишає оскаржувану постанову в силі або скасовує її та повертає матеріали з обов'язковими вказівками щодо вчиненого порушення й необхідної перевірки. При скасуванні продовження суд установлює належний строк завершення перевірки. За бездіяльності суд установлює належний строк рішення або здійснення конкретних заходів. Вказівки не можуть визначати наперед винуватості будь-якої особи.

(7) Члени складу суду, що постановив ухвалу за частиною (6), не беруть участі в подальшому розгляді клопотання про поновлення за тією самою підставою.

(8) Ця стаття не зупиняє та не продовжує строків скарг або клопотань про поновлення й не зупиняє виконання остаточного акта. За безпосереднього ризику втрати визначеного джерела доказів прокурор негайно вживає дозволених законом заходів його збереження.

(9) У справах компетенції Європейської прокуратури прокурорські повноваження за цією статтею здійснюються компетентним органом Європейської прокуратури відповідно до Регламенту (ЄС) 2017/1939».

§ 61. У статті 421 додається частина (5):

«(5) Клопотання за статтею 420(5) та (6) на користь засудженого або особи, звільненої від кримінальної відповідальності за статтею 78а Кримінального кодексу, не обмежується строком. В усіх інших випадках застосовується частина (1)».

§ 62. У статті 422 додається частина (3):

«(3) Поновлення на шкоду особі, щодо якої провадження завершено остаточним судовим актом, допускається лише за підставою частини (1), що полягає в нових або

СТОРІНКА 28 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

нововиявлених обставинах чи фундаментальному недоліку попереднього провадження, який зачіпає його справедливості і здатен вплинути на результат справи. Суд окремо мотивує наявність цих вимог. Інша оцінка раніше відомих доказів або сама незгода з правовими висновками остаточного акта не є таким недоліком. Ця частина не встановлює самостійної підстави поновлення та не продовжує строку за статтею 421(1)».

ПЕРЕХІДНІ ТА ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

§ 63. Закон про судову владу (оприлюднений у «Държавен вестник», № 64 за 2007 р.; змінений і доповнений, № 69 і 109 за 2008 р., № 25, 33, 42, 102 і 103 за 2009 р., № 59 за 2010 р., № 1, 23, 32, 45, 81, 82 і 93 за 2011 р., № 20, 50 і 81 за 2012 р., № 15, 17, 30, 52, 66, 70 і 71 за 2013 р., № 19, 21, 53, 98 і 107 за 2014 р., № 14 за 2015 р., № 28, 39, 50, 62 і 76 за 2016 р., № 13, 14, 63, 65, 85, 90 і 103 за 2017 р., № 7, 15, 49 і 77 за 2018 р., № 17, 19, 29, 64 і 83 за 2019 р., № 11, 86, 103, 109 і 110 за 2020 р., № 16, 41, 43 і 80 за 2021 р., № 15, 24, 32, 56 і 62 за 2022 р., № 11, 48, 66, 69, 84, 86 і 108 за 2023 р., № 18 і 67 за 2024 р., № 6, 63, 65 і 87 за 2025 р., № 16, 17, 51, 55, 60 і 69 за 2026 р.) доповнюється так:

1. У статті 9 додаються частини (5) і (6):

«(5) У кримінальних провадженнях і матеріалах повідомлень про злочини протокол первинного та кожного подальшого розподілу долучається до матеріалів із зазначенням дати, часу, версії застосованих правил розподілу, складу групи на момент добору, осіб, включених до добору, та підстав виключення особи з добору. При перерозподілі також долучається мотивований акт із причиною зміни. Історія розподілу зберігається протягом строку зберігання справи чи матеріалів перевірки.

(6) Особи, які мають право на доступ до справи чи матеріалів перевірки, також мають доступ до документів за частиною (5). Захищені персональні дані приховуються без перешкоджання перевірці законності визначення компетентного магістрату».

2. До статті 145(2) додається таке третє речення: «Якщо попередня перевірка стосується повідомлення про злочин, також застосовуються статті 212а та 213в Кримінального процесуального кодексу».

§ 64. (1) Цей Закон застосовується до процесуальних дій, здійснених після набрання ним чинності, зокрема в незавершених провадженнях. Нові технічні вимоги не є самостійною підставою недопустимості матеріалів, законно зібраних до цієї дати.

(2) У поточних провадженнях опис за статтею 107(7) складається протягом двох місяців. Це не відкладає надання доступу до наявних матеріалів, необхідних для підготовки захисту або оскарження тримання під вартою.

(3) Перший періодичний перегляд за статтею 65а та статтею 270(5) здійснюється протягом тридцяти днів після набрання цим Законом чинності; судовий контроль по суті до закінчення цього строку замінює перший періодичний перегляд. У досудовому провадженні прокурор надсилає справу суду не пізніше двадцятого дня.

(4) Для проваджень, зупинених на момент набрання цим Законом чинності, перший перегляд за статтею 245а здійснюється протягом трьох місяців після цієї дати. У випадках судового контролю з власної ініціативи суду прокурор повідомляє компетентний суд про поточні зупинені провадження протягом одного місяця після набрання чинності, а суд призначає перший перегляд у тримісячний період. Це не відкладає негайного

СТОРІНКА 29 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

поновлення, якщо підстави відпали, або розгляду поданого клопотання про поновлення.

(5) У матеріалах повідомлень про злочини, що перебувають на розгляді на момент набрання цим Законом чинності та щодо яких не ухвалено рішення за статтею 207 або 213, прокурор ухвалює рішення протягом одного місяця після цієї дати. Після цього строку застосовується стаття 213в. Це не відкладає відкриття провадження, якщо виконано умови статті 207(1).

§ 65. (1) Стаття 420(5) і (6), стаття 421(5) та стаття 422(3) застосовуються також до остаточних судових актів без поновлення минулих строків поновлення на шкоду особі, щодо якої провадження завершено.

(2) Стаття 311(3)-(6) застосовується до судових засідань, проведених після набрання цими положеннями чинності. Вища судова рада організовує технічне забезпечення, захищене зберігання та доступ до записів у межах своєї компетенції. Правила виправлення письмових протоколів застосовуються до протоколів, підготовлених після набрання цими правилами чинності.

§ 66. Протягом шести місяців після оприлюднення Міністр юстиції за погодженням із Міністром внутрішніх справ та Вищою судовою радою видає нормативний акт про технічні вимоги до записів, перевірку тотожності цифрових копій оригіналам, захист і зберігання копій та журналів за цим Законом. Цей акт не може встановлювати додаткових підстав обмеження процесуальних прав або винятків із обов'язкового запису.

§ 67. Цей Закон набирає чинності через шість місяців після оприлюднення в «Държавен вестник», крім § 66, який набирає чинності в день оприлюднення.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону про внесення змін і доповнень до Кримінального процесуального кодексу

1. Причини, що зумовлюють прийняття

Проект підготовлено на основі правової бази станом на 25 вересня 2026 року, зокрема консолідованого Кримінального процесуального кодексу зі змінами до «Державен вестник», № 59 за 2026 рік, та відповідних положень Закону про судову владу. Він пропонує взаємопов'язані гарантії законного початку, проведення й завершення кримінального провадження, ефективного захисту від процесуальної бездіяльності та перевірюваності доказування й судового ухвалення рішень.

Чинне право встановлює об'єктивне, всебічне й повне дослідження обставин, внутрішнє переконання, презумпцію невинуватості, право на захист та обов'язок мотивувати. Прокурорський і судовий контроль відмов, закриття та зупинення вже існує, як і спеціальні механізми статей 213б, 243а та 244а. Проект розвиває ці гарантії через ширший доступ до суду, конкретні строки, доступ до матеріалів і перевірку виконання судових вказівок.

Судовий контроль загального порядку відмови відкрити провадження за статтю 213(4) обмежений визначеним колом злочинів. Попередні перевірки, пересилання матеріалів та неухвалення рішення можуть затримувати доступ до такого контролю. Необхідно розмежувати стандарти достатніх даних для відкриття провадження, достатніх доказів для формального притягнення особи як обвинуваченого та ступінь доведеності для обвинувального вироку. Непереверення доступного джерела інформації не має ставати самостійною підставою відмови.

Законне зупинення не звільняє органи від контролю підстав, розшукової діяльності та ризику втрати доказів. Повторне видання скасованого акта без виконання обов'язкових вказівок робить судовий захист практично неефективним. Водночас необмежене відновлення вже завершеного переслідування лише через інше внутрішнє переконання несумісне з правовою визначеністю. Проект розглядає ці проблеми разом.

Свавілля в поводженні з доказами може проявлятися у виключенні або недослідженні істотних доказів, передчасному відхиленні ще не дослідженого джерела, невинуватості відмові в експертизі, неточному веденні протоколів та лише видимому мотивуванні. Потрібен захист як від неправосудного засудження, так і від незаконного перешкоджання кримінальній відповідальності. Сам результат справи не доводить зловживання; визначальними є встановлювані порушення та їхнє значення для справедливості й правильності провадження.

Необхідність послідовних гарантій підтверджується наглядом Комітету міністрів Ради Європи у групах справ S.Z. та Kolevi. Рішення від 4 грудня 2025 року, ухвалене на 1545-му засіданні з прав людини, стосується ефективності розслідувань і практичної незалежності механізму розслідування щодо Генерального прокурора. Ці висновки обґрунтовують інституційні заходи, але не встановлюють винуватості конкретного магістрату. Проект враховує подальші зміни червня 2026 року та доповнює чинну базу там, де реєстрація, доступ, строки або виконання судових актів потребують прямої гарантії.

СТОРІНКА 31 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

2. Цілі

Головна мета - щоб кожне істотне рішення мало встановлювану фактичну й правову основу, ухвалювалося в визначений строк неупередженим компетентним органом та підлягало належному контролю. Це досягається такими взаємопов'язаними рішеннями.

Рання допомога захисника. Право на допомогу адвоката під час попередніх перевірок уже визнано статтею 145(6) Закону про судову владу (ЗСВ). Нова стаття 15а Кримінального процесуального кодексу (КПК) пов'язує додаткові гарантії з фактичною підозрою в причетності до злочину: повідомлення, мовчання, конфіденційну консультацію, усний переклад і припинення допиту як свідка щодо власної причетності. Вона визначає орган, відповідальний за надання правової допомоги, призначення адвоката та бюджетне фінансування. Судовий захист охоплює відмову й бездіяльність. Нової підстави затримання не створюється, а формальне притягнення особи як обвинуваченого не замінюється.

Реєстрація та рішення. Нова стаття 212а вимагає негайної реєстрації та своєчасного передання повідомлення прокурору, зокрема при первинному одержанні органом Міністерства внутрішніх справ. Установлюються перевірювані початковий момент і кінцевий строк вирішення повідомлення про злочин. Строк не починається заново при пересиланні, об'єднанні, виділенні або зміні номера щодо тих самих фактів. Узгодження зі статтею 145 ЗСВ запобігає конкуренції режимів. Наявність достатніх даних вимагає своєчасного відкриття провадження незалежно від поточної адміністративної, дисциплінарної або іншої перевірки. Цивільно-правовий характер відносин сам по собі не виключає злочину.

Контроль відмов. Загальний судовий контроль розширюється на відмови щодо злочинів публічного обвинувачення, зокрема коли спір стосується прокурорської правової кваліфікації повідомленого. Передбачено строк рішення вищого рівня, безпосередній доступ до суду при його пропущенні та однаковий контроль актів, що остаточно завершують попередню перевірку незалежно від назви. Доступ охоплює актуальний опис і копії, а обмеження мають бути мотивованими та контрольованими. Строк оскарження враховує фактично наданий доступ. Від скажника не вимагається оскаржувати акт без можливості ознайомитися з його фактичною основою.

Конституційну допустимість судового контролю відмови підтверджено Рішенням № 14 від 26 липня 2024 року у конституційній справі № 10/2023. Конституційний суд відхилив оскарження статті 213(4)-(6) КПК та розмежував рішення розпочати розслідування і конституційну функцію притягнення осіб до відповідальності й підтримання обвинувачення. Запропоноване розширення зберігає цю межу: суд перевіряє законність і обґрунтованість, а прокурор видає необхідний процесуальний акт. Усунення обмеженого переліку зменшує залежність доступу до суду від попередньої прокурорської кваліфікації повідомлених фактів; це законодавчий вибір повнішого захисту, а не твердження, що чинний перелік визнано неконституційним.

Захист від бездіяльності. Нова стаття 213в дозволяє безпосередньо звернутися до суду для встановлення строку рішення. Суд перевіряє виконання законного обов'язку, не постановляючи конкретної відмови, обвинувачення або результату. Закінчення строку не означає автоматичного відкриття провадження чи автоматичної відмови. При невиконанні передбачено повторний контроль, підзвітність і направлення компетентним органам у межах їхніх законних повноважень. Реєстрація встановлює початковий момент строку, доступ дозволяє змістовне

СТОРІНКА 32 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

оскарження, мотиви роблять рішення контрольованим, а подальший звіт дозволяє встановити виконання судової ухвали. Запровадження лише одного з цих заходів окремо залишило б решту можливостей фактичного блокування захисту.

Конкретні мотиви та виконання вказівок. Стаття 199 доповнюється вимогами аналізувати факти, матеріали, істотні суперечності й доводи. Малозначність відмежовується від менш тяжкого випадку. Після скасування акта судом прокурор звітує про виконання кожної обов'язкової вказівки. Невиконані вказівки не можуть обходитися повторенням скасованих мотивів. При встановленні повторного порушення передбачено розподіл іншому прокурору шляхом випадкового розподілу зі збереженням спеціальних режимів. Це процесуальна гарантія, а не дисциплінарне стягнення, і вона не визначає наперед відповідальності магістрату або обвинуваченого.

Закриття та зупинення. Уточнюються розгляд доказових клопотань перед закриттям через недоведеність, доступ уповноважених осіб та судовий контроль істотних прогалин. При зупиненні індивідуально визначаються фактична перешкода, вжиті заходи та дозволені подальші дії. Збереження підстав перевіряється кожні три місяці. Відмова поновити провадження та неухвалення рішення підлягають судовому контролю. Нова конкретна обставина дозволяє раніше звернутися з клопотанням. Обов'язку необмежено шукати невизначені обвинувальні докази не створюється. Контроль із власної ініціативи органу необхідний, оскільки перешкода для конкретної процесуальної дії не виправдовує бездіяльності щодо всіх дозволених дій. Тримісячний перегляд не визначає наперед зникнення перешкоди; він вимагає встановити її актуальне існування. Розшук, збереження доказів і захист від надмірної тривалості поєднуються із заборобою продовжувати розслідування лише для досягнення наперед визначеного бажаного результату.

Спеціальні гарантії у випадках посягань на правосуддя. У передбачених проєктом провадженнях щодо злочинів за статтями 288, 288а і 289 Кримінального кодексу (КК), учинених визначеними законом учасниками при виконанні службових функцій, запроваджується судовий контроль закриття й зупинення з власної ініціативи суду. Отже, контроль не залежить повністю від ініціативи або можливостей окремого скажника. Наявні спеціальні режими узгоджуються для уникнення паралельних і суперечливих проваджень.

Стабільність завершеного переслідування. Передбачено попередній судовий контроль надзвичайного скасування закриття після закінчення звичайних законних строків, а також у межах строку за статтею 243(10), якщо проситься скасування на шкоду особі після остаточного рішення по суті її кримінальної відповідальності. Винятковість має обґрунтовуватися конкретними обставинами, а не загальним посиленням на інтереси правосуддя. Враховується застосовна заборона повторного переслідування, зокрема коли провадження завершено по суті прокурорським актом. Ця гарантія не перешкоджає розслідуванню окремого злочину, вчиненого під час первинного провадження.

Розумні строки розслідування. Кожне продовження має зазначати зроблене, решту заходів та конкретні перешкоди. Тривале розслідування підлягає ранішому судовому контролю затримки; клопотання про прискорення може подаватися безпосередньо до суду. Виконання встановленого строку звітується та підлягає подальшому контролю. Затримка не спричиняє автоматичного закриття та сама по собі не робить недійсними

СТОРІНКА 33 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

законні дії. Проект розвиває судовий порядок за статтями 368 і 369 після змін червня 2026 року. Контроль конкретного продовження за статтею 234 відмежовується від загального контролю невинуватості затримки. Для затриманих осіб раніший доступ до прискорення виправдовується триваючим втручанням в особисту свободу.

Доступ до доказів та їх надійність. Опис і збереження належних матеріалів охоплюють матеріали, на які обвинувачення не має наміру посилалися. Нова стаття 227а створює доступ, забезпечений судовим захистом, з індивідуально визначеними обмеженнями. Журнал руху предметів, зразків та цифрових даних, запис допиту й доступ до первинних експертних даних дозволяють перевіряти справжність, цілісність та надійність. Суд має конкретно перевіряти заперечення щодо експертних методів і підстав відмови в додатковій або повторній експертизі. Відеозапис узгоджується із захистом неповнолітніх та охоплює визначені випадки одержання відомостей до відкриття провадження. Виправляється посилання статті 239(6) на чинне правило запечатування.

Допустимість та рівність процесуальних можливостей. Забороняється використання висловлювань, отриманих катуванням, незаконним примусом або визначеними порушеннями прав захисту. Ця заборона не може обходитися через інший документ або допит особи, яка отримала висловлювання. Установлюється порядок мотивованого судового вирішення конкретних заперечень щодо допустимості. Судова відмова зібрати докази пов'язується з перевірюваними мотивами без передчасного заперечення достовірності ще не одержаного джерела. Простежуваність і доступ не надають доказам наперед визначеної ваги. Усувна прогалина в журналі не веде до автоматичного виключення, а заявлена технічна точність не замінює судової перевірки конкретного методу. Рішення про допустимість відокремлюється від оцінки достовірності; відсутність окремої скарги на кожную проміжну ухвалу обмежує фрагментацію провадження зі збереженням контролю разом з остаточним актом.

Особиста свобода. Періодичний перегляд кожні тридцять днів на досудовій стадії та шістдесят днів на судовій стадії доповнює ініціативу захисту. Максимальні строки за статтею 63(4) не збільшуються. Скасування статті 65(6) усуває тимчасову перешкоду для нового клопотання. Тяжкість обвинувачення та підвищені покарання не виправдовують автоматичного тримання під вартою. Потрібні актуальні мотиви щодо кожного ризику, недостатності менш обмежувальних заходів, загальної тривалості, здоров'я та необхідного лікування. Обрана частота є додатковою національною гарантією, а не строком, безпосередньо встановленим правом Європейського Союзу або Конвенцією. Запитаний захистом перегляд не відкладається до наступного перегляду з власної ініціативи суду. Використання вже здійсненого судового контролю по суті як початку наступного періоду запобігає непотрібному дублюванню.

Неупередженість і ведення протоколів. Оспорюваний відвід вирішує інший випадково визначений суддя або склад суду в короткий строк. Передбачено порядок за неможливості утворити такий склад та захист від перешкоджання повторними тотожними клопотаннями. Подане проти судді повідомлення не усуває його автоматично. Обов'язковий аудіозапис надає надійну основу перевірки засідання. Виняток через раптову технічну перешкоду обмежено невідкладними заходами. Письмовий протокол зберігається; виправлення перевіряються за записом, строк пов'язується з повідомленням і доступом, а початкова версія залишається простежуваною.

Вироки та контроль вищих інстанцій. Суд розглядає істотні доводи обвинувачення й захисту, усуває суперечності та обґрунтовує доказові й правові висновки. Обвинувальний вирок потребує доведеного поза сумнівом обвинувачення; виправдувальний вирок

СТОРІНКА 34 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

зазначає невстановлені обставини або правові підстави, з яких діяння не становить злочину. Підсудний не доводить невинуватості та не зобов'язаний визначати фактичного виконавця. Індивідуалізація покарання мотивується окремо. Апеляційний суд здійснює власний контроль, тоді як касаційний контроль охоплює серйозні недоліки мотивування та процесуальні порушення оцінки доказів. Не кожна редакційна прогалина становить відсутність мотивів, а касаційний перегляд не стає загальною третьою інстанцією щодо фактів.

Поновлення. Якщо неправдивий доказ або злочин органу, який брав участь у провадженні, встановлено остаточним вироком, зачепленим особам надається обмежений безпосередній доступ до суду за наявними підставами. Нова стаття 420а регулює конкретні перевірки нових обставин на користь засудженого або особи, звільненої від кримінальної відповідальності за статтею 78а КК, з мотивованим рішенням і контролем відмови та бездіяльності. Після перевірки також передбачено самостійне клопотання на основі її результатів. Повновлення на шкоду особі не допускається лише через іншу оцінку відомих доказів; нових матеріальних підстав не створюється, а минулі строки не поновлюються на шкоду особі. Пряме клопотання потерпілого за статтею 420(5) залежить від уже остаточного вироку, який установлює відповідну обставину, та її значення для результату первинної справи. Наслідки повторного розгляду прямо узгоджуються зі статтею 355(2) і (3) лише в межах задоволеного клопотання. Несприятлива зміна з власної ініціативи органу поза цими межами не допускається. Провадження за статтею 420а служить інтересам засудженого та не є загальним порядком повторного оскарження кожного остаточного вироку.

Організація, угоди про визнання винуватості та випадковий розподіл. Організаційні строки не замінюють статті 107(4). Винятки щодо порушень, які виникли або стали відомими пізніше, узгоджуються зі статтями 320, 351 і 360. Угоди про визнання винуватості зберігають дозволені межі та правило статті 381(4), але суд перевіряє доказове підтвердження, доступ захисту та пропорційність, зокрема за статтею 55 КК.

Доповнення ЗСВ роблять простежуваними первинний і подальший розподіл, виключення з добору та мотиви зміни магістрату із захистом належних персональних даних.

Гарантії проти зловживання новими засобами захисту пропорційні конкретному контролю. Клопотання про відвід потребують обставин, належних до неупередженості, а повторні тотожні клопотання не блокують справу. Доказові клопотання оцінюються за належністю та необхідністю; новий контроль не вимагає збирання кожного запитаного доказу. Судове скасування не визначає наступного прокурора за ім'ям та не спричиняє автоматичної дисциплінарної чи кримінальної відповідальності. Отже, незалежність органу, що ухвалює рішення, поєднується з перевірюваністю підстав його рішення.

Додаткові гарантії проти інституційної залежності та зловживання процесуальними повноваженнями

Стаття 111 доповнюється правом на захист відомих осіб, які заявляють права на вилучений предмет, незалежно від іншого процесуального статусу. Контроль охоплює відмову, дозвіл передати предмет іншій особі та неухвалення рішення. Повідомлення й зупинювальна дія перед фактичним переданням запобігають незворотному втручанню у права. Періодичний перегляд вимагає актуальної доказової необхідності та пропорційності. Спір про власність залишається за цивільним судом за статтею 113; кримінальний суд не вирішує його із силою остаточно вирішеної справи. Рішення Суду Європейського Союзу від 12 травня 2022 року, RR and JG, C-505/20,

СТОРІНКА 35 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

ECJI:EU:C:2022:376, підтримує ефективний захист третіх осіб у межах Директиви 2014/42/EU. Пропозиція запроваджує загальнішу національну гарантію.

Практична потреба контролю перед переданням також підтверджується офіційною заявою прокуратури від 5 липня 2023 року щодо встановлених порушень при поверненні речових доказів та невжиття своєчасних подальших заходів. Цей наглядовий висновок не є обвинувальним вироком і не встановлює особистої кримінальної винуватості.

Судовий контроль відмовленого відводу прокурора та заборона автору оспореної вказівки розглядати скаргу на її виконання обмежують самоконтроль у конфлікті. Інший прокурор визначається за законним порядком без його вибору судом за ім'ям. Уже вжиті заходи не стають автоматично недійсними, а подання повідомлення не спричиняє автоматичного відводу. Мотивування відсторонення органу розслідування та його право заперечити проти незаконної вказівки зберігають конституційне керівництво розслідуванням, роблячи втручання контрольованим.

У спеціальному порядку щодо Генерального прокурора додаються короткий строк пересилання, реєстрація руху та обмежений доступ відповідно до повноважень. Сам службовий статус не надає доступу до матеріалів щодо відповідного керівника. Враховано одночасне визначення прокурора, який здійснює нагляд, та судовий контроль закриття й зупинення з власної ініціативи суду, чинні з 5 червня 2026 року; ці гарантії не представляються як відсутні та не дублюються. Нова стаття 411г(10) прямо покладає повноваження адміністративного керівника за статтею 234(3) на спеціального прокурора, який здійснює нагляд, щоб продовження розслідування не залежало від звичайного адміністративного керівника прокуратури. Також застосовуються пов'язані гарантії статті 234(4), (6) та (12)-(14). Незалежне визначення й судовий відвід за спеціальною Главою зберігаються. Конституційну допустимість цього спеціального механізму підтверджено Рішенням № 14 від 26 липня 2024 року у конституційній справі № 10/2023; пропозиція регулює виконання його функцій без зміни конституційного носія функції обвинувачення.

Розголошення матеріалів розслідування підпорядковується письмовій оцінці необхідності й пропорційності. Оперативний судовий захист дозволяє усунути незаконну публікацію з офіційного каналу або уточнити процесуальний статус без цензури незалежних медіа. Повна спеціальна заборона розголошення за статтею 198(1) зберігається. Правова основа - презумпція невинуватості, статті 4 та 10 Директиви (ЄС) 2016/343 і стаття 6 § 2 Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ).

3. Фінансові та інші ресурси, необхідні для застосування

Застосування потребує початкових інвестицій та поточних видатків на обладнання запису в кімнатах допиту й залах суду, захищене зберігання та резервування, технічне обслуговування, контроль доступу, надання копій і навчання. Потрібне фінансування правової допомоги, перевірюваності експертних доказів та адміністрування додаткових судових проваджень. Обов'язковий аудіозапис засідань є обмеженішим технічним заходом, ніж загальний відеозапис.

Розширений контроль відмов, періодичні перегляди зупинених справ і тримання під вартою, вирішення відводів окремим складом суду та перевірки після засудження збільшують навантаження. Необхідно оцінити потрібну чисельність суддів і прокурорів, допоміжного персоналу, організацію чергувань та спроможність Верховного касаційного суду здійснювати нові повноваження. Частину видатків може компенсувати менша кількість повторних

СТОРІНКА 36 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

процесуальних дій, але така економія не вважається наперед певною чи достатньою.

Фінансування має забезпечуватися в бюджетах компетентних органів, зокрема бюджеті судової влади та бюджеті правової допомоги, з дотриманням бюджетної автономії. Підготовчий період технічних обов'язків дозволяє здійснити інвентаризацію, публічні закупівлі, тестування систем і навчання. Плата за наданий електронний доступ не запроваджується, а витрати обов'язкового запису не покладаються індивідуально на обвинуваченого.

Надійний розрахунок вартості потребує інституційних даних про кількість матеріалів, відмов, зупинених справ, засідань, допитів і приміщень, тривалість та строк зберігання записів і наявну інфраструктуру та людські ресурси. Без цих даних неможливо обґрунтувати ні конкретної бюджетної суми, ні відсутності фінансового впливу. Якщо пропозицію підтримано, компетентний орган має підготувати кошторис та організаційний план за участю відповідних розпорядників бюджету до внесення законопроекту.

Організаційний план має розмежовувати початкові інвестиції та щорічні видатки. Потреба в додатковій спроможності має оцінюватися за очікуваною кількістю проваджень, середнім часом підготовки й вирішення та наявними ефективними робочими ресурсами з розбивкою за органами й судовими округами. Для записів необхідно розрахувати річний обсяг, строк зберігання, резервні копії та вартість захищеного доступу; обслуговування, навчання й правову допомогу слід оцінювати окремо. Шестимісячний підготовчий період вимагає послідовно інвентаризації та бюджетного планування, ухвалення технічних правил і закупівлі необхідного обладнання, а потім тестування й навчання. Достатність цього періоду має підтверджуватися даними компетентних органів до прийняття. Якщо встановлено об'єктивну недостатність, строк має бути скориговано самим Законом без відкладення гарантій підзаконними актами.

4. Очікувані результати

Очікуються раніші й мотивовані рішення щодо повідомлень про злочини, фактичний доступ до матеріалів, менша кількість повторних актів із невиконаними судовими вказівками та своєчасне поновлення, коли підстави зупинення відпали. Простежуваність матеріалів і записів підтримує як закриття необґрунтованих обвинувачень, так і доказування обґрунтованих. Незалежне вирішення відводів та змістовний контроль вищих інстанцій зменшують ризик необ'єктивного ухвалення рішень.

Результати слід оцінювати за строками рішень, кількістю та підставами скасованих відмов і закриттів, виконанням судових вказівок, тривалістю зупинення, своєчасністю доступу, відсутніми записами, задоволеними виправленнями письмових протоколів та порушеннями вимоги розумного строку. Кількість обвинувальних чи виправдувальних вироків сама по собі не є показником якості або зловживання. Оцінка має враховувати обґрунтованість, законність і стійкість актів разом із навантаженням та витратами нових гарантій. Для подальшого оцінювання необхідно визначити порівнянну вихідну базу, відстежувати перший повний рік застосування та провести перегляд після накопичення даних за два роки. Скасовані акти слід розглядати за видом

СТОРІНКА 37 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

порушення та стосовно загальної кількості перевірених актів, а не як окрему кількість. Показники не мають використовуватися як квоти на обвинувальні вироки, закриття або дисциплінарні стягнення.

5. Відповідність праву Європейського Союзу та міжнародним зобов'язанням

Конституційна основа міститься в статтях 30, 31, 56, 117, 121, 122, 127 і 132 Конституції. Пропозиції конкретизують вимоги незалежного й неупередженого суду, рівності та змагальності провадження, встановлення істини й мотивованих рішень. Судові вказівки не можуть визначати винуватості, замінювати прокурора в пред'явленні обвинувачення або вимагати обвинувального вироку. Судове скасування, інше тлумачення або незгода сторони самі по собі не встановлюють підстав кримінальної відповідальності магістрату. Конституційний захист за статтею 132(1) зберігається; передбачене направлення Інспекторату не надає йому апеляційного контролю внутрішнього переконання.

У межах сфери статті 51 Хартії основних прав проект розвиває статті 47 і 48 та захист за статтею 50. Значення мають Директива 2012/13/EU про інформацію, Директива 2013/48/EU про доступ до адвоката, Директива (ЄС) 2016/343 про презумпцію невинуватості, Директива (ЄС) 2016/800 про гарантії для дітей та Директива (ЄС) 2016/1919 про правову допомогу. Обмеження доступу конкретні й підлягають контролю; істотні матеріали для оскарження тримання під вартою надаються своєчасно. Засудження на основі матеріалу, який захист не міг ефективно оспорити, не допускається.

Директива 2012/29/EU, зокрема стаття 11, має значення для права потерпілого отримувати інформацію та контроль рішення не переслідувати. Проект установлює конкретніші національні гарантії щодо мотивів, доступу, строків і незалежного контролю. Вони не створюють права потерпілого вимагати обвинувального вироку незалежно від доказів. Директива (ЄС) 2016/680 та відповідна національна база застосовуються до обробки й надання інформації із захистом свідків, дітей та засекреченої інформації. Записи й реєстри не стають необмежено публічно доступними.

Повноваження Європейської прокуратури зберігаються відповідно до Регламенту (ЄС) 2017/1939. Передбачений національний судовий контроль здійснюється в застосовних межах статті 42 цього Регламенту. Не запроваджується ні національний ієрархічний прокурорський контроль за Європейським прокурором і Європейськими делегованими прокурорами, ні національний адміністративний перерозподіл, що замінює спеціальну компетенцію. Також зберігається спеціальний порядок розслідування злочинів, учинених Генеральним прокурором чи його заступником.

Зміни розвивають гарантії статей 3, 5, 6 і 13 Європейської конвенції з прав людини та сприяють ефективному виконанню процесуальних обов'язків розслідувати порушення захищених Конвенцією прав. Абсолютна заборона катування та нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження не залежить від тяжкості обвинувачення. Ранній доступ до адвоката узгоджується з принципом рішення Великої палати від 27 листопада 2008 року, заява № 36391/02, § 63. Необхідність належних і достатніх підстав тримання під вартою від першого судового рішення уточнено в рішенні Великої палати від 5 липня 2016 року, заява № 23755/07, § 102. Передбачені конкретні строки й заборони є національними законодавчими гарантіями практичного здійснення цих принципів.

Поновлення та надзвичайне скасування узгоджуються зі статтею 4 Протоколу № 7 до Конвенції. Коли застосовується заборона повторного переслідування, остаточність може

СТОРІНКА 38 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

долатися лише на допустимих нових або нововиявлених обставинах чи фундаментальному недоліку, здатному вплинути на результат. Самої іншої оцінки раніше відомих доказів недостатньо. Надається можливість виправити неправо суду засудження без необмеженого повторного переслідування виправданої особи. Установлений злочин учасника первинного провадження не визначає наперед винуватості за первинним обвинуваченням. Цей підхід відповідає розмежуванням у рішенні Великої палати від 8 липня 2019 року, Mihalache, заява № 54012/10, §§ 115-126 і 130-137: чіткі межі звичайного контролю, остаточність рішення та окремі суворі умови надзвичайного поновлення на шкоду особі.

Цей проєкт і пояснювальна записка становлять пропозицію за статтею 18 Закону про нормативні акти. При подальшому розробленні й внесенні законопроєкту компетентні органи здійснюють застосовну оцінку впливу, громадські консультації, фінансове забезпечення та необхідне узгодження. Визначені гарантії слід застосовувати разом зі збереженими основоположними принципами й спеціальними порядками КПК.

Законодавчі джерела та судова практика

1. Кримінальний процесуальний кодекс - Міністерство юстиції.
2. Конституція Республіки Болгарія - Міністерство юстиції.
3. Закон про судову владу - Міністерство юстиції.
4. Закон про нормативні акти - Міністерство юстиції.
5. Закон про правову допомогу - Міністерство юстиції.
6. Європейська конвенція з прав людини та протоколи - офіційний текст.
7. Хартія основних прав Європейського Союзу.
8. Директива 2012/13/EU - право на інформацію.
9. Директива 2013/48/EU - доступ до адвоката.
10. Директива (ЄС) 2016/343 - презумпція невинуватості.
11. Директива (ЄС) 2016/800 - процесуальні гарантії для дітей.
12. Директива (ЄС) 2016/1919 - правова допомога.
13. Директива 2012/29/EU - права потерпілих.
14. Директива (ЄС) 2016/680 - захист персональних даних.
15. Регламент (ЄС) 2017/1939 - Європейська прокуратура.
16. Європейський суд з прав людини, Велика палата, рішення від 27 листопада 2008 року, заява № 36391/02.
17. Європейський суд з прав людини, Велика палата, рішення від 5 липня 2016 року, заява № 23755/07.
18. Європейський суд з прав людини - Посібник щодо статті 4 Протоколу № 7, оновлений 28 лютого 2026 року, §§ 67-77.

Додаткові джерела для перевірки від 25 вересня 2026 року:

1. Суд ЄС, RR and JG, C-505/20, рішення від 12 травня 2022 року.
2. Прокуратура Республіки Болгарія, заява від 5 липня 2023 року щодо перевірки, здійсненої у 2020 році.
3. Конституційний суд, Рішення № 14 від 26 липня 2024 року у конституційній справі № 10/2023, оприлюднене в «Държавен вестник», № 67 від 9 серпня 2024 року.
4. Комітет міністрів Ради Європи, 1545-те засідання, рішення від 4 грудня 2025 року у групах S.Z. і Kolevi: примітки та рішення, оприлюднений неофіційний болгарський переклад.
5. Європейський суд з прав людини, Велика палата, Mihalache, рішення від 8 липня 2019 року, заява № 54012/10, §§ 115-126 і 130-137.

СТОРІНКА 39 / 39 БОЛГАРСЬКОГО ОРИГІНАЛУ

Автор і заявник пропозиції за статтею 18 Закону про нормативні акти:

Маріан Георгієв Іванов, адвокат

Софійська адвокатська колегія, індивідуальний адвокатський реєстраційний номер 1800713910

Електронна пошта: ivanov.bg.sf@gmail.com

25 вересня 2026 року

Кваліфікований електронний підпис: